

BIBL.

I

5540

F. X. Wetzel:

Mircea Popescu

Vatra familiară.

Societatea
„Inocențiu Micu Clain“
a teologilor din Blaj.



F. X. Wetzel:

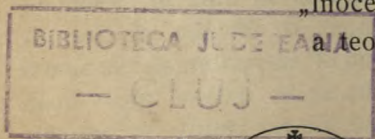


524644P

Vatra familiară.

Societatea

„Inocențiu Micu Clain“
a teologilor din Blaj.



52h.6h4

Blaj, 1909.



1-5540
1-5540

173

Nihil obstat

Dr. I. Marcu
canonic.



Blaj. Tipografia Seminarului teol. gr.-cat.

Noi, cei cari dăm în lumea largă a obștii românești această cărticică, suntem o societate de tineri, cari ne gătim să fim apostolii de mâne a fraților noștri rămași acasă la coarnele plugului sau la orașe, o societate de viitori ostași ai credinței părinților noștri, o societate de clerici.

În clipele de odihnă, pe cari ni le îngăduie școala și cărțile ei de învățătură, ne adunăm cu toții și, stând alături frățeste, ne gândim și noi la multe, la ziua de astăzi și la cea de mâne, la noi, la părinții și frații noștri, cari ni-au trimis aici la metropolie, la calea noastră din viitor și la rostul nostru, ce va să vină, și, din acestea gânduri și sfaturi cu noi înșine, pornesc îndemnuri și firea noastră tinerească ne face să ne gândim de pe acuma la luptă, ne face să încercăm acuma, toți împreună, ceea ce vom avea să facem peste câțiva ani resfirați, câte unul, în via Domnului. Și, mai ales, ne gândim să întrebuițăm bine clipele de recreare, pe cari ni le îngăduie cartea, dând și noi mână de ajutor acelora, cari ostenesc astăzi să îndrume

iubitul nostru neam românesc în spre zările luminoase ale fericirii pământești și veșnice.

Societatea noastră a înțeles și în trecut însemnătatea apostolatului prin slova tipărită, folosul răspândirii cărților bune. Și hărnicia înaintașilor noștri a rodit un mănunchiu de cărți de o valoare netăgăduită. Dar acestea cărți erau îndreptate, în mare parte, către o anumită seamă de oameni, către preoți.

Astăzi însă, când puțința de-a ceti s'a lăfit pretutindenea, chiar și în celea mai ferite sate și mai umile colibe, astăzi, când în sfârșit, și pătura noastră largă își cere cărțile sale — ne-am simțit datori față de această mare obște și începem cu această cea dintâi încercare, un șir mai lung de publicații, a căror țintă e înainte de toate, ca să fie o hrană bună, edificatoare, creștinească, a mulțimii, pe care vom avea să o păstorim.

În scopul acesta am ales, deocamdată, cărticelele răspânditului scriitor german F. X. Wetzel și începem să le dăm pe românește, prefăcându-le, întru cât ne îngăduie puterile și întru cât se poate — după nevoile și lipsurile noastre românești. Și, pătrunși de marele adevăr, bătrân ca lumea, că la temeiul fiecărui neam stă familia, altceva mai cu folos nu puteam da, acum

la început, decât această broșurică, care să folosească, învățând, sau lecuind pe alocurea, tocmai la rădăcina ființii noastre.

De încheiere amintim, că sfaturi primim cu inimă deschisă, dela aceia, cari ni le pot da, și, pe viitor, dacă vor veni, ne vom îndrepta după povața lor, în întruparea țăintelor, despre cari pomeneam mai sus și spre cari nizuim cu tot avântul sufletelor noastre tinere.

Bla j, la Buna-Vestire, 1909.

Societatea
„Inocențiu Micu Clain“.



I. Cea mai sfântă casă.

„Nu este casă mai sfântă decât aceasta pe fața pământului. Cerul acoperemântul și stelele strălucirea ei“.

Însemnarea din Loreto.

În 10 Decemvrie 1894 s'au plinit 600 de ani, de când pogorându-se îngerii din cer, au luat casa sfintei Familii din Nazaret și, ducându-o, au pus-o în Loreto ¹⁾. Pereții mâncați de vremi ai casei sfinte — oamenii din partea locului, Italianii, îi zic „Casa santa“ — astăzi sunt încinși cu brâu de marmură albă ca laptele. Acești pereți au fost făcuți atunci, demult, din pământ și pietriș mărunț de pe lângă Nazaret; dintele vremii și tumul i-au făcut negrii; ici colo creștinii peregrini ²⁾ i-au făcut lucii ca oglinda, să-

¹⁾ Un târgușor în Italia, ținutul Ancona.

²⁾ *Peregrini* = oameni pătrunși de evlavie, cari călătoresc la locurile sfinte, pe unde au petrecut învățând și au fost îngropați: Dl Hristos, Apostolii, sau alți Sfinți.

rutându-i. În locul vechiului acoperiș de lemn, astăzi este o boltitură de piatră, sprijinită pe stâlpi de marmură. Din acel acoperiș bătrân abia au mai rămas câteva grinzi de cedru, cari sunt puse în cruce pe pereții casei sfinte. La început această casă avea o singură ușă, astăzi are trei; în păretele din spre asfințit este singura fereastră, mică, înzăbreliată. În mijloc este altarul, pe care l-a sfințit însuși Petru Apostolul. La o parte dela altar este vatra sfântă — „il santo camino“, îi zic oamenii de pe acolo —, vatra, pe care Preacurata Maică pregătește bucatele. Se poate vedea și astăzi, îmbrăcat în aramă galbină, tăierul, pe care l-a folosit sfânta Familie. La locul acesta sfânt vin anume în fiecare an sute de mii de creștini evlavioși și se slujesc aici 3000 de liturghii pe an. Înainte vreme ardeau ziua-noaptea în această casă 94 de candelă de aur și de argint. Dar mâni păcătoase au răpit candelăle acestea, cu prilejul unei răsmerițe.

Mulți oameni sfinți au îngenunchiat aici, rugându-se, și multe minuni s'au făcut în locul acesta.

Sub pereții casei sfinte nu sunt temelii grele de piatră, nici nu sunt temelii, și totuși, de veacuri întregi stă așa neclătită. Și împrejurarea aceasta, dar mai ales, multele, nenumă-

ratele minuni, cari s'au făcut aici, adevăratese întărind, că această casă este casa sfântă din Nazaret. Acestea minuni vestesc lumii întregi, că Fiul lui Dumnezeu aici a văzut mai întâi lumina zilei și, că, în această casă l-au întâmpinat pe El îngerii Domnului, aici s'a întrupat Cuvântul și aici a locuit sfânta Familie. *Și nu este, deci, casă mai sfântă decât aceasta pe fața pământului, nu este mai frumoasă pildă pentru viața familială, decât casa din Nazaret.*

Iosif și Maria au trăit în *credință* și *dragoste* înaintea lui Dumnezeu. „Fericită e, carea au crezut“¹⁾. Cu vorbele acestea a întâmpinat sfânta Elisaveta, de Spiritul sfânt fiind luminată, pe Preacurata Vergură Maria, când venise la dânsa. Preacurata Fecioară a crezut *simplicu*, fără nici o șovăială. S'a îndestulit să știe, că Dumnezeu s'a descoperit; i-a fost de ajuns, că Dumnezeu a grăit către dânsa — și a crezut. Plină de simplitatea bună a copilăriei, dânsa și-a supus înțelegerea și mintea după cuvântul Domnului. Credința ei, însă, a fost în aceeași vreme și *tare* și *neclătită*; așa de tare, încât nici când nu s'a abătut, nici în zilele celei mai grele încercări și nici chiar pe muntele Golgotha, lângă crucea de suferințe a fiului ei.

¹⁾ Luca, I. 45.

Și dupăcum a crezut Preacurata Vergură, tocmai așa a crezut și sf. Iosif. Abia venise pe lume dumnezeescul Răscumpărător și iată, se înfățișază îngerul Domnului, zicând: „Sculându-te, ia pruncul și pe mama lui, și fugi în Egipt“ ¹⁾. Și ce face sf. Iosif? A zăbovit îndoindu-se, că copilul născut ar fi fiul lui Dumnezeu? Ori doară s'a pus numai decât să gândească, că dacă este fiul lui Dumnezeu, nu va putea să piardă pe răuvoitorii săi? Nu va putea să piardă pe Irod, craiul cel cu gânduri de pierzare și, pe urmă, dacă chiar trebuie să fugim, pentru ce să nu fugim cătră răsărit, la cei trei crai, cetitori de stele, și de ce tocmai în Egipt, țară dușmană Jidovilor? De pe buzele lui sfinte însă, nu s'au desfăcut cuvinte de cârtire. Ci spune evangelistul: „Iară el sculându-se, au luat pruncul și pe mama lui noaptea, și s'au dus în Egipt“ ²⁾.

În chipul acesta, pe *credință* trebuie să se întemeieze fiecare casă creștinească — dacă vrea să poarte numele acesta — ca pe un temel tate; pentrucă numai atunci poate să fie în această casă adevărată viață creștinească și viață familiară fericită. Credința se întemeiază pe Dumnezeu, Adevărul veșnic; se întemeiază apoi pe Biserică, ca pe stâlpul și tăria adevă-

¹⁾ Matei, II. 13. ²⁾ Matei, II. 14.

rului. Multe familii, însă, uită toate acestea. Însoțirile cu necredincioși, cari batjocoresc legea, religia; cetirea foilor și cărților potrivnice bisericii; neîmplinirea rugăciunilor de toate zilele și neascultarea sfintei liturghii în dumineci și sărbători — sunt tot atâtea lucruri, cari întunecă și chiar smulg cu totul din inima lor cunoștințele religioase, și, pe urmă, ajung să nu-și mai poată da seamă, că de ce ar și trebui să mai creadă? Se potrivesc așa de bine, pentru acestea familii, cuvintele profetului, care zice: „La norodul acesta s'a făcut inima neascultătoare“ ¹⁾. Veniți însă, să intrăm în casa sfântă din Nazaret și să învățăm dela Preacurata Maică și dela sf. Iosif a crede cu credința aceea de copil bun, neclătită, care este singurul temei al fericirii și îndestulirii în orice casă. *Pentru că din credință izvorește și dragostea cea adevărată.*

Preacurata Vergură Maria și Iosif au iubit cu dragostea, care nu se mai întimpină la alți oameni pe fața pământului. Cu cea mai nedo-
molită conștiințiositate *împliniau* ei toate poruncile lui Dumnezeu și primiau cu *răbdare* înduioșătoare tot ce le venia de sus. Iată adevărata iubire față de Dumnezeu! „Aceasta este dragostea ca să umblăm după poruncile Lui“ ²⁾.

¹⁾ Ieremie, V. 23. ²⁾ 2 Ioan, 6.

„Și păziți să faceți, precum a poruncit vouă Domnul Dumnezeu vostru, și să nu vă abateți la dreapta, sau la stânga“¹⁾.

Și dacă se abat asupra voastră suferințe, dacă sărăcia și lipsa vă bat la ușă, sau vă ajung nenorociri și boale, ori soartea vă bate și vă încearcă, răbdați cu paciință toate acestea, mângâiați-vă cu vorbele blândului și răbdătorului Iob: „Domnul au dat, Domnul au luat, cum au plăcut Domnului, așa s'a și făcut, fie numele Domnului binecuvântat“²⁾. Și va semănà atunci casa voastră cu casa sfântă din Nazaret, în care împreună cu credința vie în Dumnezeu s'au sălășluit și toate virtuțile casnice. S'au sălășluit acolo: *hărnicia necurmată și petrecerea liniștită departe de lumea rea, stricată.*

Preacurata Vergură Maria erà din neamul împărătesc a lui David și totuși urmă în faptele sale pe femeia aceea din legea veche, despre care spun cărțile sfinte: „Agonisind lână și in, au făcut cu mânilor sale lucruri de treabă“. „Și s'au sculat de noapte . . . mânilor sale întinde spre celea de folos, și degetele le întărește la fus“³⁾. De dimineața până seara târziu nu mai cădea lucrul din mânilor Preacuratei Vergure, dânsa îngrijeà de toate ale casei și abună seamă

¹⁾ Deuteron, V. 32. ²⁾ Iob, I. 21.

³⁾ Pilde, XXXI, 13, 15, 19.

străluceau toate de cea mai aleasă curăţenie şi îngrijire.

Pânea o câştigă sf. Iosif. Eră măsar şi cu lucrul mânilor sale îşi câştigă pânea cea de toate zilele. Aşa trăiau fericiţi şi îndestuliţi — *trăind departe de lumea rea, stricată.*

Preacurata Vergură Maria şi Iosif iubiau liniştea, pacea vetrei familiare. O cântare din legea veche, — cântarea cântărilor lui Solomon, pecum spun cărţile Scripturii — îi zice Preacuratei Vergure: „Porumbiţă . . . întru acopere-mântul petrii“, şi „Porumbiţă lângă zidul cel dinainte“¹⁾.

Aceşti soţi preafericiţi nu prea ieşiau de acasă, ori dacă ieşiau, o făceau aceasta numai când aveau motiv să o facă. În viaţa trăită departe de răutatea lumii aflau ei pace dulce şi bucurie; acolo înfloriau înaintea lui Dumnezeu, ca pomul sădit pe marginea apei, şi sfinţenia şi mireazma dulce a sfinţeniei se răspândeà din toată fiinţa lor, ca mirosul de „şcorţişoară şi de balsam“ şi „ca smirna cea aleasă“.

Sălăşluitu-s'a în casa aceea sfântă *o dragoste de pace ca şi care nu se mai pomeneste, şi cea mai neclătită credinţă împrumutată.* Nici când pe lumea asta nu s'au mai întâlnit inimi, cari să se înţeleagă aşa de bine

¹⁾ Cântarea cântărilor, II. 14.

ca inimile din casa dela Nazaret. Întocmai ca coardele unei harpe îngerești, așa se potriveau acestea două inimi. În casa Teslarului stăpâniă cea mai dulce pace, și erà, în chipul acesta, ca un rai de desfătare.

Își preveneau împrumutat dorințele și dacă se întâmplà să nu li-se potrivească gândurile vreodată, unul îngăduiă totdeauna. O, de s'ar petrece în fiecare casă așa! „Trei lucruri îmi sunt plăcute mie.“ Între acestea trei lucruri numără Spiritul sfânt și „buna înțelegere între bărbat și muiere.“ Pentrucă de aceasta se leagă totdeauna *credința cea mai neclătită* a unui soț de căsătorie față cu celalalt. În inima Preacuratei Vergure Maria a fost totdeauna viu focul dragostei sfinte, de fată fecioară, pentru mirele său, pentru sf. Iosif. Limpezimea sufletelor lor, curate ca oglinda, nu au întunecat-o nici când, gânduri necuviincioase, ori nici cea mai mică dorință păcătoasă. Departe de bucuriile primejdioase ale lumii, trăiau pentru ei înșiși, în retragere liniștită. Dacă ieșiau afară la uliță, se întovărășiau. Împreună au făcut calea în Egipt, în Viflaim și în Ierusalim. Ce pildă frumoasă pentru soți! Credința împrumutată a soților este temeiul pentru căsnicie fericită și plăcută lui Dumnezeu. Unde nu este credință, acolo se încuibă iadul, acolo se așază dracii cu grămada, dracii cei spurcați și urîți.

Acolo s'a isprăvit cu căsnicia liniștită, s'a isprăvit cu fericirea și binecuvântarea.

S'a sălășluit, în sfârșit, în căscioara din Nazaret: *Cea mai sfântă dragoste și cea mai gingașă îngrijire față de copilul dumnezeesc.* Inimă de mamă nu s'a mai întimpinat să iubească așa, după cum a iubit Preacurata Maică, și nici tată să iubească așa ca sf. Iosif.

Isus le erà lumina ochilor, mângâierea, bucuria, Isus le erà totul; dragostea lor nu erà trupească, de pământean, ci dragoste sfântă, cerească.

Cu astfel de iubire ar trebui să iubească fiecare părinte pe copilul său; și în iubirea aceasta să se cuprindă dorul după fericirea vremelnică și veșnică a copilului. Dragoste ade-vărată nu este atunci, când părintele îngăduie copilului său toate, nu, ci aceasta este dragoste oarbă, greșită. Tot greșită e dragostea, când părinții admoniază numai, sfădind cu gura de jumătate pe copii și atunci, când ar trebui să-i pedepsească, pentru că zice Domnul: „Cel ce iubește pe fiu, sau pe fată, mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine“¹⁾. De aceea grijiți, părinți creștini, de copiii voștri, ca să ajungă bine și pe pământ, dar mai ales grijiți de sufletele lor nemuritoare, grijiți ca ei să fie

¹⁾ Matei, X, 37.

curați la suflete, și cu dedări bune; să fie buni și blânzi; să fie râvnitori și iubitori de lucru. În chipul acesta îi faceți fericiți, îi faceți să ajungă bine și aici pe pământ, și în lumea ceialaltă. Puneți-le înaintea ochilor ca pildă grăitoare pe pruncul Isus; el este cea mai înaltă și mai strălucitoare pildă de copil.

Cât de frumoasă e o astfel de casă! Câtă pace și fericire sălășluiește în o casă ca asta! S'a învrednicit de această fericire o femeie de neam înalt, o Doamnă mare, din o țară dela asfințit, Doamna Clementina ¹⁾, care a murit, acuma nu de mult, în zilele noastre.

Femeia asta de neam mare — după cum povestește un scriitor din curtea ei — ascultă în toată ziua o sfântă liturghie în biserica din sat. După ce venia dela biserică, se învârteă pretutindenea, pe la mâncări, prin curte, apoi cu mânilor ei moi de doamnă mare, puneà petece pe hăinuțele copiilor ei, dacă se întâmplà ca acelea să fie desfăcute și, peste tot, petreceà cu drag cu copiii, învățându-i și povățuindu-i. Urea tare neorânduiala și lenea. Odăile curților ei nu erau pline de podoabe și de mobile scumpe, ci erau aranjate simplu. Dar pretutindenea erà bună rânduială și toate erau la locul lor. Muerea asta, de neam mare, erà sufletul curții întregi.

¹⁾ Contesa *Clementina de Waldburg—Zeil-Hohe-nems*, din Germania.

După cum coarda nevăzută punea în mișcare mașinăria unui ceas de buzunar, întocmai așa conducea și această femeie cuminteli și blândă casa sa. Toți o iubiau, pentru că și slugilor de eră mamă. Curtea domnească s'a prefăcut sub povețele ei, într'un lăcaș plăcut, cald, din care nu se doria nime în altă parte.

Dânsa, soție plină de dragoste și de grijă pentru bărbatul ei, împărția cu dânsul grija creșterii copiilor lor. Și mai ales la aceasta se gândea. Copiii și-i creșteau în bună pază și blândetă; îi puneau și la lucru, măcar erau de domn mare, și trebuiau să învețe a-și ști înfrână poftele, și trebuiau să învețe a ști cum să cuprindă pe săraci. Părinții, boierii cei bătrâni, le erau pentru aceasta cea mai bună pildă. Boierul și cocoana împliniau, totdeauna, cu cea mai mare acurateță, ceea ce se cădea să plinească ei.

În toată dumineca erau în biserică la sfânta liturghie și se spovedeau și se cumineceau în toată luna și uneori și mai des. Cât de bine stă în biserică și în ce chip măreț pentru inimi, când casa boierului toată eră de față! Și asta totdeauna eră așa. În toată dimineața și seara se adunau părinții, boierii, copiii boierului și slugile toate, în bisericuța curții — așa aveau toate curțile boierești mai de mult — și așa împreună făceau rugăciunile

de dimineața și de seara; însuși boerul zicea înainte rugăciunea și toți ceilalți după dânsul. Ai boierului toți umblau în haine simple, trăiau cumpătat și se distrăgeau cumpătat, încât cu atât mai mult să poată da săracilor.

O muiere săracă povestea la toți câți întâlnea: „Nimenea nu iese cu mâna goală din curte.“ Vezi, că pe cocoană o chemă Clementia, ceea ce vine pe românește — milă, bunătate.

Mulți săraci și bolnavi se înfruptau din curte, cu pâne și cu de ale gurii, și multor lucrători săraci le plătiă chiria. Dar această femeie bună nu dă numai mâncare săracilor, ci desfăceă valuri mari de pânză și de giulgiuri și din acestea făceă haine pe seama celor lipsiți, lucrând împreună cu fetele sale. Nu treceă seară de Crăciun, să nu fi îmbrăcat cu hăinuțe nouă mai mulți copii săraci. Săracii se abăteau din an în an tot mai mulți în curte și toți ieșeau cu mâna plină.

Casele doamnei acesteia au fost pătrunse deplin de spiritul casei sfinte din Nazaret și pentru aceasta sălășluiă în ele așa pace fericită și așa fericire rară. Așa ar trebui să fie toată casa, icoană credincioasă a casei sfinte, întemeiată pe temelie tare a credinții și sfințită, înălțată, prin vraja dulce a unei vieți familiare liniștite, intime și fericitoare.

II. O căscioară drăgălașă.

Un vestit cuvântător bisericesc, Lacordair¹⁾, francez de neam, a zis odată, până când nu eră încă în slujbă bisericească, ci avocat: „Nu voi putea fi îndestulit, până ce nu voi avea trei castani umbroși, o grădiniță înverzită și o căscioară liniștită undeva departe, între munții Elveției“²⁾.

Voia lui Dumnezeu, însă, a rânduit tinărului avocat o altă cale; nu i-a îndreptat pașii după dorul inimii lui, în spre văile frumoase ca în povești ale Elveției, ci spre ușa altarului dela biserica „Maica noastră“ — Notre Dame — din Paris, unde sute și mii de oameni așteptau cuvântul lui, care vrăjiă lumea, înălțându-o. Dorința lui după o căscioară ferită, pacinică, umbrită de îmbrățișarea alor trei castani și încinsă de o grădiniță înverzită, este numai o

¹⁾ Cetit *Lacorder*.

²⁾ *Elveția* sau *Svițera*, este o țărișoară muntoasă dela împărăția noastră spre asfințit.

fărămitură, un răsunset, din dorul care frământă inima fiecărui om. *Rânduiește-mi, Doamne, un adăpost, o căsuță drăgălașă — și voi fi fericit.* Dar unde vei afla acestea?

Nu poate să aibă tot omul casă mândră, frumoasă, cu grădină și cu ogoare alături. Astăzi trăim alte vremuri. Casele bătrânilor, clădite din bârne grele, sau din piatră de munte, cu largile lor pridvoare în față, au rămas numai de poveste, împreună cu viața aceea bună, cu adevărat familiară, ce eră într'însele. În casele acestea dearândul eră câte o icoană între ferestre, spre răsărit, înaintea căreia ardea candela cu unt de lemn; aici se adunau seara și dimineața, toți din casă, stăpâni și slugi, toți împreună, la rugăciunile zilnice. În pridvor pe lângă perețe erau lăviți lungi, de se adunau ai casei la povești, în zile de sărbători, primăvara și toamna. Atunci casele se făceau în funduri de grădini, acum aproape de uliță. „Această împrejurare arată lămurit — scrie un învățat¹⁾ — marea schimbare, ce a intrat în viața familiară de astăzi.“ Atunci numai prin ogradă puteai ajunge în casă; viața familiară eră mai ferită, nu putea să o tulbure ori și cine și ori și ce.

Astăzi e cu totul altfel. Dar, totuși, și astăzi poate să fie casa umilă a săracului vatră

¹⁾ *Richl*, vestitul istoric cultural.

aldă pentru familia lui, întocmai ca și curtea largă a gospodarului înstărit. Cum?

Iată cum. Înainte de toate să fie casa curată. Un însurășel se plânge unui vecin;

— „N'am potrivit-o cu însurătoarea, frate Nicolae.“

— „Apoi de — răspunde vecinul — eu nu mă pot plânge. Nevasta mea, frate, îi ceva mai rar. Cruțătoare, harnică și cu nărav bun. Cruțătoare, pentrucă nu mătură nici când, ca să cruce mătura; harnică, pentrucă abia ies pe poartă și așa cară cu șurța unde poate, de n'o întrece un car cu patru boi; cu nărav bun, că dacă se așază dimineța la hodină, nu mă bate nici un gând, că nu se ridică de acolo, până nu apucă soarele în crucea amiezii.“

Nu așa trebuie, însă, să fie o gospodină, o găzdoaică bună. Nu, ci dinpotrivă. Înainte de toate în casă să țină bună rânduială și cea mai mare curățenie în toate. Toate să fie la locul lor, ceeace nu stă bine, numai decât să îndrepte. Tavanul — grinda — și pereții casei să strălucească de curății; masa, scaunele, spălate tot de ieri; hainele albe, paturile primenite. Curate să fie fața de masă, tăierele și lingurile; curată să fie orice haină, chiar și dacă este mai slabă. Mucrea fără rânduială și nespălată, strică pe înainte pofta de mâncare a bărbatului și îl alungă din casă. Mulți bărbați nu ar în-

drăgi crișmele, dacă ar avea mueri curate și s'ar simți mai bine acasă decât aiurea.

În casa, unde stăpânește ordinea în toate și curățenia, omul se simte mai bine, nu se dorește aiurea și are parte și de sănătate.

Abună seamă și bărbatul trebuie să ajute muierii. când aceasta se silește să facă ordine și curățenie. Un bărbat cuminte nu-și desbracă hainele mânjite și încălțămintele întinate în casă, nu aruncă pe jos lemnușele folosite și capetele de țigări, și nu face goz prin casă, pentrucă biata femeie are și alt lucru și nu poate să fie tot cu mătura în mână. Bărbatul încă se cade să țină seamă de rând și de curățenie, ca să se potrivească și pentru casa lui, zicala asta, pe care am auzit-o dela un sătean:

„Casa mea, casa Domnului,

Buna rânduială și curățenia podoa-
[bele ei.“

Nu este neapărat trebuincios, ca fiecare casă să aibă salon. Că, vedeți Dvoastră, s'au obișnuit și domnii noștri de pe sate să aibă o odaie cu covoare scumpe pe podeli și cu mobile strălucitoare, căreia îi zic „salon“, în limba străinilor, după cari se iau și ei. Pe la orașe, și uneori și la sate, sunt familii mai sărace, cari nu țin seamă nici de sănătate, când e vorba de salon.

Se strimtoresc în odăile celea mai mici și mai întunecoase, numai ca să poată face salon din odaia cea mai bună, mai luminoasă, în care să poată primi vizite. Și să te mai miri, că de prin orașe nu mai au cap doftorii, să scoată colera și alte boale lipicioase, cari au apucat de s'au lățit odată? Cu salonul ăsta se face fală goală, ca și cu îmbrăcămintea ăluia din poveste. Pe deasupra are, mă rog, o haină frumoasă, o zeghe, un palton, croit cu șic, iar pe dedesubt cămașă ca în palmă, ori și dacă are, abia se ține colo un biet de guler și nescai pumnași. Unde însă familia este solidă și iubitoare de căsnicie liniștită, acolo pe odaia de locuit se pune preț mai mare, care să fie așa de prietinoasă, de plăcută, încât oricine să petreacă cu drag acolo, și mai largă va fi odaia de durmit, după cum sfătuiesc și doftorii.

Se află multe case mici, umile, dar, în schimb, plăcute, prietinoase. Stăpânul unei astfel de case îți spune, cu căldură, „mică și umilă, dar știu că-i casa mea.“ Păreții unor astfel de case, pe dinafară sunt văruiți proaspăt și învăliți cu verdeață; în ferestre au olișoare cu flori, cu mușcată și măghiran și pe din lăuntru toate așa de curate și de drăgălașe, așa de plăcute și de frumoase, încât, întrând omul, numai decât se simte acasă.

În astfel de case este apoi, adevărat spirit de căsnicie. Aici părinții și copiii trăiesc în apropiere bună și chiar și mâncările mai simple cad mai bine, și, cei cari le mănâncă, sunt mai îndestuliți și mai fericiți, decât mulți bogătași în casele lor pline de strălucire.

Lângă casă de obicei o grădiniță, pentru legumele trebuincioase. Și câțiva pomi în colțurile grădiniței. Pe sub pomi o lavită și iarbă verde. Pe această lavită se așază ai casei în serile zilelor de sărbătoare, povestind și sfătuind. Se abate, uneori, și moșul de 80 de ani, peste pragul grădinii, și încunjurat de nepoței voinici și nepoate oacheșe, în grai domol, potolit, spune lucruri din bătrâni, înălțând mâna spre povăț. Și, pe urmă, saltându-și fuiorul din barbă, spune moșneagul, așa ca pentru sine:

„Hm, asta mă mai mângăie și pe mine:
Nepoței voinici și pace în casa bă-
[trânească.“

Locul, unde ți-ai petrecut bine copilăria, o vatră părintească cu adevăra caldă, intimă, nu o uști chiar dacă ai aunge mai pe urmă să trăiești în fundul lumii. Cu drept cuvânt se recomandă, deci, o căsnicie intimă, curată, bună.

Spun bătrânii lucruri mai frumoase despre fericirea liniștită, scumpă, a vieții familiare.

„Dacă nu vor ajunge toți oamenii să înțeleagă, că binele societății întregi atârnă dela sfințenia vieții familiare și dela nizuința noastră de a o sfinți, atunci de înzădar se mai cheltuiesc vorbe pe seama deslegării chestiunii sociale“, scrie un neamț învățat¹⁾.

Și fără zăbavă trebuie să ne întoarcem la zilele bune ale căsniciei curate din trecut, pentrucă altfel, pe încetul, se desface toată societatea.



1) Părintele Weis, marele sociolog al Germanilor.

III. Calea inimii.

„Dacă soțul s'a dovedi, că n'are inimă, stomac are de bună seamă. Vezi de-l câștigă prin bucate bine gătite.“

Carmen Sylva.

Departate în țara Italiei, în orașul Romei, în biserica „San Crizogno“, este un mormânt, în care își doarme somnul morții o femeie, care se chemă Ana Maria Taigi. Femeia asta a murit în 1837. Lumea, și mai pe urmă biserica, spune că a fost sfântă. Ana Maria Taigi însă n'a fost de neam înalt, ci mama unei familii sărace și totuși umblau la dânsa înalte fețe bisericesti și principii după o vorbă de îndrumare. Sufletul ei se avântă sus pe culmile înțelegerii, ca vulturul ce-și umezește aripile în roua văzduhurilor, dar pentru aceea acul și mătura nu-i scăpau din mână. Și pe copiii săi, șapte de toți, câți a avut, i-a îndreptat pe calea cea bună și nedată a vieții. În casa acestei femei sărace se

adunau de multeori, oameni mari, șezători pe înalte scaune bisericesti și lumești; dar, totuși, dacă se întâmplă, ca bărbatul său să sosească delă lucru, atunci lăsă acolo pe bărbații îmbrăcați în porfiră și năvăliă afară în prag, să-și întimpine soțul. Cel dintâi gând, care o muneă, eră să-și țină în bună rânduială căscioara și să o facă, cu adevărat drăgălașă, atrăgătoare și intimă, pe masă să pună totdeauna bucate simple, dar gustoase. În chipul acesta, apoi, a isbutit să-și lege bărbatul de casă.

Bărbatul ei s'a potrivit, să nu fie un om ca pita cea caldă, ci dimpotrivă, un dâcos și cu toane rele. Și, pe urmă, tot el, spunea la lumea toată, după moartea ei, că mai bună femeie, de cum eră Ana lui, nu se mai află pe lume.

Cât de ușor se poate câștigă inima bărbatului! Să nu vă gândiți la vre-o minune, nu, ci iată meșteșugul simplu de tot: *bărbatul să aibă o casă prietinoasă, drăgălașă și mâncări gustoase pe masă.*

Și care muere nu va ști să învețe acest meșteșug, dacă nu-i lipsește voința? Dar vezi, că tocmai voința lipsește de multeori. Nu se poate tăgădui, că în dese neînțelegeri familiari de astăzi, de celea mai multeori vina o poartă femeia, pentru că ori nu se pricepe să facă o zamă de treabă, ori nu se ostenește totdeauna

să gătească de mâncare. Și ce urmează de aici? Bărbatul apucă gust de sfadă, înjură și se scoală flămând dela masă; și fiindcă nemâncat, nu poate trăi, de aceea se duce la crișmă să-și înece năcazul cu beutură. Și dacă bate odată drumul crișmei, se dedă pe încetul, și, atunci, viața familiară se răcește și stricăciunea va urma neapărat. *Așa se strică multe căsnicii din vina muerii.*

Sunt apoi, adevărat, și bărbați cu fumuri, pe cari nu-i mulțamește nimica. Alții fac o larmă de poveste, dacă mâncarea se simte numai nițal mai bine de sare, ori dacă carnea s'a prăjit prea mult pe foc. Unii, fie mâncarea cât de gustoasă și muierea ori cât de drăguță, totuși bat calea crișmei într'una, lăsându-și acasă, în întristare, muiere și copii. Acestea însă sunt cazuri rare. Oamenii ca aceștia parcă sunt sămânță de drac între ceialalți muritori, cari, se pare, că de aceea sunt pe lume, că să fie nenoroc pentru sine și pentru alții. Mai totdeauna, însă, vina o are femeia, când bărbatul își lasă masa lui și bate crișmele, *pentru că dânsa, ori nu vrea, ori nu se pricepe să gătească bucatele și de aceea, de celea mai multe ori, pune pe masă mâncări neisprăvite, ori răci.*

Și nu a fost prost cel cui i-a venit în minte, că ar fi bună o lege, care numai atunci să îngăduie pe fete la măritis, când au dovedit,

că știu pregăti bucatele. Și sunt orașe, mai ales celea mari, unde s'au întemeiat deja școli de menaj, școli pentru învățarea gătitului de bucate, unde învață fetele, cari acasă nu au prilej să poată învăța acest meșteșug de mare preț. Mândria unei femei bune gospodine, să fie cunoașterea temeinică a meșteșugului de a fierbe și de a coace și neîncetat să se silească a da înainte în această știință folositoare; pentru că femeia are datorința să îngrijască de masă, și aceea chiar dacă va fi umilă, să se silească să o aștearnă cu mâncări gustoase, bine gătite, și, în chipul acesta, bărbatul va fi mulțumit și nu va ieși de acasă.

Să nu uite nici o gospodină, mai ales celea dela orașe, că, după vorba doftorilor, nu numai carnea e nutremânt bun și sănătos, ci și laptele, ouăle și legumele și mâncările pregătite din acestea. Laptele și ouăle cuprind tot atâta materie nutritoare ca și carnea. Mulți oameni cred, că numai carnea e nutremânt adevărat. Asta e o greșală mare, pentru că nutrirea numai cu carne nici nu-i sănătoasă și nici îndestulitoare. Fasolea, mazărea, linteaa, grâul, săcarea, cucuruzul, au tot aceleași materii de nutrire ca și carnea; urmează se înțelege, ca acestea să fie pregătite bine și cu gust. Altfel mâncările pregătite din legume și celea cu lapte și cu

ouă vin și mai ieftine decât carnea. Și mai ales laptele, trebuie să fie stâlpul casei.

Fericirea și îndestulirea casnică vine, în mare parte, dela nizuința femeii de a face casa prietinoasă și atrăgătoare, intimă, și dela chipul cum știe ea să gătească bucatele. Iar ca să poată face toate acestea o gospodină bună nu va dormi până răsare soarele și nu-și va pierde vremea înaintea oglinzii, gătindu-se cu ceasurile de cap. Nu va prăpădi o bună gospodină, după amiezi întregi în povești și flecării netrebnice, lăsând lucrurile casei în sarcina slujnicei sau a altei muieri plătite. Și, mai ales celea dela orașe, nu-și vor prăpădi vremea toată, cetind romane și novele ușoare. Iar femeia, care le va face acestea, va păți ca ceea din poveste.

A intrat adecă, odată cineva într'o curte și nu eră acasă decât un băiețaș.

— „Unde-i mamă-ta, măi dragă!

— Păi, mămica s'a dus, acum de vre-o două ceasuri în vecini, pe vre-o câteva clipe numai, la povești.“

Numai acolo este fericire bună în viața familiară, unde se vede de departe mâna harnică, iubitoare de ordine a unei bune gospodine. Acolo bărbatul se simte legat de casă, cu o legătură de vrajă și nu se dorește aiurea, ci petrece cu drag în casa prietinoasă, alături de

copii și de nevestă. Și s'a întâmplat, că multe muieri în chipul acesta și-au ferit bărbații de căile celea rele, ori că pe cei apucați deja pe povârniș, în chipul acesta, i-au readus la calea cea dreaptă.

Iată o pildă. Câțiva ani înainte de vorba noastră, țineau casă într'un oraș mare¹⁾ un biet lucrător și muierea lui. Și muierea asta eră harnică și cuminte. Toate erau curate în căsuța umilită, toate în bună rânduială și îngrijite. Masa eră simplă, dar bucatele de pe dânsa totdeauna bune și gustoase. Nici când bărbatul nu trebuia să aștepte după prânz sau după cină. Uneori pe masa sărăcăcioasă femeia așternea și bucate mai alese.

S'a potrivit o Duminică seara. Bărbatul vine acasă; se vede de departe în colțul uliții. Copiii — un băiețaș de trei ani și o fetiță de cinci — l-au simțit și îi aleargă înainte cu mânilor pline de flori, culese de dâșii din livada de peste drum, că ședeau la marginea orașului. Omul însă nu se uită la dâșii, ci îi face deoparte și trece înainte. Poate îl bat gânduri grele. Femeia pune cina și se bucură, biata de ea, că în seara asta a putut să gătească tocmai bucatele, la cari ține dânsul mai mult. Și se pune omul să mănânce. Deodată i-se umezesc

¹⁾ Zürich, un oraș în Elveția.

pleoapele și lacrimi ferbinți îi brăzdează obrazul negrit de soare. Se ridică, își cuprinde nevasta peste mijloc și îngână cu glas domol, tremurător:

— „M'ai scăpat, dragă. Socialiștii nu mă vor aveà. Nu. Și erà să mă cuprindă și pe mine cu ideile lor răsvrătitoare. În seara asta ar trebui să mă duc la adunarea lor. Dar nu mă voi duce, ci voi stà aici lângă tine și lângă copiii. Cei, cari înjură pe preoți și înjură biserica, aceia nu pot dà pace și fericire.“

Așa a vorbit bărbatul și vorba asta nu și-a călcat-o. N'a mai ieșit seara de acasă. Și în căsuța umilită, simplă, s'a sălășluit cea mai dulce pace și fericire casnică.

În multe părți se obișnuiește și astăzi, că pe nevasta tineră când o aduc cu carul la casa mirelui, o poartă de trei ori în jurul vetrii calde.

Și datina asta spune foarte mult. Vatra caldă închipuiește dragostea, pururea caldă, ce trebuie să o aibă femeia totdeauna față de vatra familiară. Vatra trebuie să fie moșia ei, ogorul ei. Această moșie trebuie să o îngrijască dânsa de dimineata, din răsăritul soarelui, până seara târziu. Aici trebuie să se învârtă isprăvind și îndreptând, pe lângă vatră, în casă, în pivniță, în grădină și în curte. Afară de casă să nu prea petreacă. La un neam de oameni din

răsărit — la Iaponezi, oameni cu obiceiuri ciudate — femeilor tinere, până bine de curând, le înegreau dinții și le tăiau sprâncenele, voind să însemne prin acestea, că ele de aici înainte au să trăiască numai în casă și pentru casă. Și abună seamă — spun cei cari au bătut părțile acelea de lume — femeile acelu neam trăiesc numai pentru bărbații și pentru copiii lor. Flecăriile cu cumetrele pe acolo nu sunt cunoscute. Și casele sunt curate și ținute în bună rânduială, iar femeile sunt mândre, că se pot numi „slujnice la casa lor.“

Se va înțelege, însă, cu vremea, că o *femeie cu bărbat nu trebuie să aibă altă menire, altă chemare pe lumea asta, decât îngrijirea casei, a familiei și nimica mai mult.*

Împlinindu-și această menire — fără îndoială ajutată fiind și de bărbat — femeia va fi temelie casei, podoaba ei, și a neamului. Dacă, însă, își va uita de îndatoririle acestea, atunci în loc să folosească, va strică și familiei și neamului și țării care o hrănește. Pentru că ajunge la un lanț să slăbească o verigă, ca, mai pe urmă, să se desfacă tot.



IV. Cuvântul de vrajă.

„O vorbă ca o sută.“

Gura poporului.

Un craiu, stăpânitor peste o țară nemțească dela asfințit, a dat odată o lege nouă, care îndatoră pe noii căsătoriți, dintre supușii săi, ca în ziua cununiei să sădească un pom în grădina lor. Și fără îndoială, bună lege a fost aceasta și mult însemnător lucrul pe care îl cerea. Pomul acesta avea să amintească zi de zi, în scurgerea anilor, soților de căsătorie, legătura credinței sfinte a căsătoriei. Și dacă legătura dragostei s'ar fi întâmplat să slăbească între dânșii, pomul din grădina de alături avea să le zică în graiu de prietin muștrător: Nu uitați clipele jurământului sfânt, făcut înaintea altarului Domnului. Fiți îngăduitori față cu greșelile și slăbiciunile voastre, nu faceți să apuce în gura lumii; atunci veți avea pace în casă și împreună cu pacea darul Domnului.

Că să știți: pacea casei zace în *răbdare*. Răbdarea este cuvântul vrăjit, care aduce în casă aurul liniștei, norocul și pacea neprețuită.

I.

Bărbatul să fie cu răbdare față cu *muierea sa*. În vremile mai de mult întrebese odată cineva pe un om învățat, cu fruntea lucie de carte multă, că de ce un fecior de craiu poate să șadă în scaunul de domnie, având stăpânirea peste o țară, în vârstă de 14 ani, și, când e vorba de căsătorie, nu poate stă înaintea altarului, cu vârstă mai joasă decât 18 până la 20 de ani?

— „Hm, — răspunde slujitorul cărții — legea asta are bun temei, să știți. Că e mai ușor a stăpâni o țară, decât a povățui o femeie.“

Fără îndoială, în vorba învățatului acestuia, se spune prea mult. Căci orice bărbat, dacă se va purta cuminte cu femeia sa, va ajunge să spună tocmai dinpotrivă. La toată întâmplarea însă, răbdarea și prevederea nu vor trebui să lipsească.

1. *Treci cu vederea greșelile ei*. Orice om poate să greșască și abună seamă și femeia are greșeli, trebuie să aibă, pentrucă, în urma urmei, om este și ea. Și va fi bine, ca bărbatul să țină seamă de aceasta! Fi cu răbdare, când muierea ta greșeste ceva, de pildă întârzie un-

deva, ori vre-o mâncare nu-i tocmai potrivită, ori dela cămașă duminică dimineața îți lipsește un bumb, o cheutoare. Ce-i drept, asta-i greșeală și poți să faci vorbă. Numai cât să o faci aceasta cu răbdare și cu dragoste. Creadă-mă oricine, cu vorba bună mai mult faci decât cu sfada. Eu, cel care scriu acestea rânduri, am văzut odată pe uliță doi ștregari de copii bătându-se. Nu m'a răbdat inima, ci m'am răstit la ei:

— „Ei, ștregari blăstămați, nu vi rușine, ce ar zice părinții voștri să vă vadă acum?”

— „Păi, săracă lume, să-i vezi pe ei apucându-se de cap, ș'apoi să zici!”

Iată un lucru sfășietor! De aceea dar, răbdare și iar răbdare! Cu răbdarea poți ajunge departe.

2. *Nu așteptă prea mult dela dânsa.* Femeia să vadă de treburile casei; să gătească mâncare, să spele, să coase, să pună petece pe hainele slabe; să grijască de copii și să-i crească — iată sarcina ei, și să credeți, că zău, nu-i ușoară. Și dacă bărbatul mai așteaptă, ca dânsa pe lângă acestea să mai și robotească alături de el la alte lucruri cu gând de a câștiga și dânsa bani sau pâne, cu sapa sau cu ciocanul — atunci cere mai mult, decât trebuie să se aștepte dela o muiere. Numai în cazuri de cea mai neagră lipsă ar pute-o cere aceasta bărbatul

dela muiere. Dar atunci, el trebuie să fie cu răbdare îndoită și întreită și cu atât mai vârtos să treacă cu vederea, când în casă și pe lângă vatră nu ar fi toate așa, pecum ar trebui. Fiind femeia toată ziua departe de casă, cum va putea să aștepte cineva, ca dânsa să-și isprăvească treburile ei în casă fără greș? Locul femeii e pe lângă vatră și casa e ogorul ei.

3. *Îngrijește-te ca femeia să aibă totdeauna celea de lipsă la casă, pentru celea ce aștepți dela dânsa. Să aibă banii trebuincioși la orice căsnicie. Ai însă dreptul să-i ceri seamă, cu blândețe, de cheltuielile ce le face.* Unii bărbați bombănesc într'una și se fac ursuzi ori de câteori femeile lor cer vre-un creițar dela dânșii, fie și pentru lipsele neapărate ale căsiei, ei însă bat crișmele și prădează pe toate nimicurile, petrecând de multeori în beții și în jocuri de cărți. Cum vreți dar atunci, să fie pace? Dacă femeia poate să dea seamă de tot ceeace cheltuiește; dacă nu prădează banii pe zorzoane și nu cheltuiește nici pe seama copiilor fără măsură, ci, dinpotrivă, cruță și îi dedă de mici a se îndestuli cu puțin, atunci bărbatul numai bucură se poate și se cade se dea bucuros femeii sale banii, de cari are lipsă. Și, de multeori, e cu mult mai bine ca punga să o poarte femeia, pentrucă dânsa ar purtă, poate, mai bună socoteală, decât un bărbat.

Un croitor, om de cinste în târgușorul lui, a băgat de seamă, că muiera lui cu mult mai bine știe umblă cu banii, decât el însuși, pentrucă dânsul adeseori se înșelă cu câte o coroană, două, ori dă mai mult pe ceace nu s'ar fi căzut. De aceea a lăsat cu totul banii pe mâna muierii și dela dânsa cerea și el ori de câteori aveà lipsă de ceva. Și după câțiva ani s'a trezit, că femeia a pus deoparte, pentru zile negre, vre-o 800 de coroane.

4. *Șezi mai mult acasă, dacă se poate, decât aiurea.*

Un lucrător dela oraș a povestit odată muierii sale un vis, pe care l-a avut dânsul, vis tare șod.

— „Se părea că văd patru cloțani mari. Unul erà gras ca un pepene, doi slabi umbră și al patrulea orb.“

Femeia nu-i putea deloc tâlcui visul acesta. Când colo, băiețașul lor de șase ani s'a făcut tâlcuitor bun de visuri, ca Iosif din scriptură.

— „Cloțanul cel gras închipuiește pe crișmarul din colț, care înghite toți banii tăticului; cei doi cloțani slabi ne închipuiesc pe mine și pe mama; cloțanul cel orb te închipuiește pe tine, tăticule.“

Ori doară nu se potrivește acest tâlc? Câți părinți de familie nu sunt orbi de tot?

Bruma de câștig cel pot face o cară Jidanului — iar nevasta și copiii se luptă cu foamea acasă și plâng între pereții goli. Și, apoi, se mai miră unii bărbați ca aceștia, că femeile lor pier zi de zi și se ofilesc, copiii rămân amăriți, ca graurii, iar dragostea și pacea din casele lor se duce pe apa sâmbetii? Cum vor putea, femeia și copiii, să iubească un tată, pe un părinte, care nu are inimă și ochi să-i vadă, care bucuria și petrecerea și-o caută, neconținut, afară de casă și care nu face nimica pentru bunăstarea și întărirea păcii și a traiului bun în casa sa? De aceea, bărbaților, pentru numele lui Dumnezeu, rămâneți acasă, petreceți mai mult pe lângă vatra voastră; căutați bucuria acasă, alături de nevasta și copiii voștri; petreceți-vă cu ei, povestiți, cântați, cetiți împreună, spuneți basme frumoase — și atunci pacea familiară și norocul casei nu vor fi, nici când, îndepărtate dela vetrele voastre.

Că să știți: diavolul, dușmanul binelui, nu doarme și el mai ales de una se îngrijește: să desfacă pe bărbat de lângă vatra lui, să-l ademenească în crișmă — și pustiirea familiei va urmă neapărat.

5. *În sfârșit, arată dragoste adevărată și bunăvoință soției tale și nu trece cu vederea vredniciile și însușirile ei bune.* Se spune, că sunt bărbați cari petrecând aiurea,

se arată tare plăcuți și simpatici, iar acasă sunt draci în picioare. Oare, se poate una ca asta, bărbaților? Dacă e adevărat ceea ce se spune mai sus, atunci trebuie să spălați o rușine de pe capul vostru! La creștini nu se îngăduie sclăvia. Legile blândului Isus vestesc firea deopotrivă a oamenilor. Deci muierea ta nu-i sclavă, nu-i slujnică, ci *soție, tovarășă de trai*, pe care Dumnezeu ți-a rânduit-o, ca să împarți cu dânsa grijile și sarcinile vieții, să-ți nască copii și să-i crească în frica lui Dumnezeu. În ce chip și-a iubit Hristos biserica sa, așa sunt datori bărbații să-și iubească muiерile sale, să le îngrijască, să le apere și să trăiască în pace și în dragoste cu ele. Nu fac bine acei bărbați, cari se poartă rece și fără inimă cu femeile lor, nu-și bat capul cu ele, ori, cel mult, își descarcă năcazurile și mânia în capul lor. Cu ce-i vinovată, biata femeie, dacă treburile tale merg rău, ori, că lumea nu bagă în seamă truda ta, ori, dacă se abate peste capul tău vre-un năcaz? Împarte-ți cu dânsa năcazurile și bucuriile și abună seamă vei afla o inimă simțitoare, caldă și mângâiere. Lasă la o parte sudalma și vorbele de ocară și nu fi toată ziua înbufnat, ca o ciumă. În chipul acesta nu vei folosi, dinpotrivă, vei strică.

Mai ține în socotință și vredniciile nevestei tale și nu cruță o vorbă bună, o vorbă de

laudă. În urma urmei asta nu te costă mult, dar ei, săraca, îi cade bine și se mai înviorează. *Și nevasta vrednică și harnică e comoară neprețuită la casa omului. Mulți bărbați tot norocul lor l-au avut pe urma unor neveste blânde și vrednice.*

Când marele împărat Napoleon al Francezilor, — cel, pe care îl cântă așa de duios moșnegii noștri, cei cari au bătut țările apusului luptându-se pentru împăratul nostru:

Napoleon Bonaparte

De bine n'ai avut parte . . .

— acel Napoleon, zic, când a trebuit să-și lase țara, pentru care s'a războit cu toată lumea, n'a putut să nu-și mai cerceteze odată pe fosta lui soție, pe aceea, pe care o părăsise cândva așa de fără inimă. Când a trebuit să plece, ca un nenorocit, a simțit, totuși, în sufletul lui zdrobit, prețul nemărginit al unei soții credincioase. După celea mai grele clipe de rămas bun, ce se pot închipui, s'a desfăcut de dânsa, pe urmă, cu vorbele acestea: „Tu ai fost singura mea fericire pe lumea asta.“

Dar, totuși, e tare cu puțință ca o femeie să îngroape, să sdrobească norocul unei familii. De aceea zic: *Și femeia trebuie să se poarte cu răbdare față cu soțul ei.*

II.

S'a făcut odată, că un bărbat îngăduitor peste măsură, într'o zi, când nevasta lui, una rea de gură de-i mersese vestea, eră iarăși foc și pară, a răspuns așa într'odată:

— „Ori cum, tot am eu nevestă de treabă“

Da muierea de colo:

— „Ai tu pe dracu!“

Fără îndoială, muierea asta și-a potrivit bine osânda. Și sunt multe muieri ca dânsa, cari au apucat pe calea dracului, ținând să răspundă totdeauna la vorba bărbaților și să aibă totdeauna, ele, cuvântul pe urmă, războindu-se neconținut. *O femeie, care nu știe să tacă, își nenorocește bărbatul și se nenorocește și pe sine.* Pentrucă, „o limbă de muiere, lungă de trei degete, răstoarnă un bărbat de zece urme“ — spune o vorbă străină. Iar sfânta Scriptură zice: „Mai voiesc a locui cu lei și cu bălaur, decât a locui cu muierea rea ¹⁾.“ Femeia trebuie să tacă, dacă bărbatul ține tare la ceva, chiar și dacă dânsul greșește și de vorba bună nu vreă să se înțeleagă. Da, se cade să tacă, dacă bărbatul e mănios și întărâtat și buna nu folosește. Trebuie să tacă femeia, dacă bărbatul vine ospătat acasă ori beat și nu știe nici ce spune și nici ce face.

¹⁾ Sirah. XXV, 18.

Abună seamă aceasta e o mare jertfă din partea femeii, dar dacă se face cu gândul la Dumnezeu răsplata nu va întârziă. Nu se poate, însă altfel pune capăt la neînțelegeri, la ceartă și la frământări fără rost. Mai târziu apoi, când bărbatul își vine în ori și e liniștit, femeia poate să înceapă vorba, însă numai *singuri fiind, între patru ochi, dar și atunci cu dragoste și cu blândeță*. Poate să înceapă cam așa:

— „Uite, bărbate dragă, nu-i bine ce faci. Dacă tu umbli așa de des la crișmă și, de multeori, începi așa de dimineață cu închinările, ai să-ți strici pofta de mâncare după prea multă beătură și îți strici și sănătatea. Lucrurile tale nu merg bine, când tu nu ești acasă. Noi dăm înapoi și mâne-poimâne vom ajunge pe drumuri. Gândește-te la vorba aceea, care spune, că *drumul la sărăcie și drumul la temniță începe în crișmă*. Rămâi acasă și bea aici, dacă chiar îți vine pofta, lucră și fi cruțător și atunci nu vom mai fi de rușinea lumii, te va cinsti și pe tine satul și vom apuca și noi la noroc.“ Dacă femeia cuprinde în chipul acesta pe bărbatul său, atunci poate avea nădejde tare, că îl va aduce la calea cea bună. Iar dacă vorba rugătoare a femeii nu mai poate folosi, ci bărbatul s'a cufundat așa de tare, încât la rugările și lacrimile ei răspunde cu sudălmii

și cu ocări, ori poate, chiar cu bătaie, atunci să tacă și să-și poarte cu răbdare crucea, până când Domnul se va îndură de dânsa. *Cu tăcere și rugăciune multe muieri au abătut, de pe calea stricăciunii celei de pe urmă, pe bărbații lor.*

Se pornise o iarnă grea. Într'un sătușor de pe apa Rinului, din țara Neamțului, trăia un muncitor sărac. Omul acesta își luă, în toată dimineața, ploșca cu rachiu și traista cu merinde pe umăr și plecă să taie ghiață pe râu. Tot ce câștigă însă peste zi, prăpădiă seara pe beutură și în cărți. Iar nevasta lui și cei patru copii, pe cari îi aveau, suspinau acasă și se tânguiau, flămânzând adeseori. Nu au pierdut însă nădejdea în Dumnezeu. Nu, ci în toată seara se rugau cu lacrimi ferbinți pentru părintele lor la icoana Mântuitorului; femeia tăcea și răbdă cu liniște bună de miel, toate sudălmile și ocările bărbatului său; ba se siliă săraca, să-i facă toate voile. Și iată, în celea din urmă, Dumnezeu a înmuiat inima lui. Într'o seară vine acasă așa de schimbat, de sguduit sufletește, de abia mai putea vorbi. S'a apropiat de nevastă-sa, a apucat-o de mână tremurând și a îngânat cu trudă:

— „Iartă-mă, un strop de rachiu n'am să mai beau de astăzi înainte.“

Și, să nu vă mirați, s'a ținut de cuvânt și s'a făcut, de atunci, un bărbat credincios și un părinte vrednic. Dar cum s'a petrecut minunea asta? Un tovarăș de lucru își ucise, cu un ceas înainte, în beție, nevasta.

1. *Chiar și dacă se întâmplă ca femeia să sufere, nu se cade să se plângă străinilor și nu se cade mai departe, să vestească greșelile bărbatului său;* pentru că se poate întâmpla să audă și atunci dragostea și credința lui se perde pentru totdeauna. Dacă însă femeia își îngroapă în inimă durerea și nu se desvăluie sufletește, decât doară rugându-se Preacuratei, care a răbdat sfășierea săgeților durerii, ci trece cu vederea tot ce se petrece în casă, — în celea din urmă se va înmuiă și inima bărbatului, ca ghița de pe crestele munților la căldura soarelui de vară, va simți virtutea statornică a nevestei sale și rând pe rând va apuca calea cea bună. Am cunoscut un bărbat, care dă o pildă bună, potrivită. Era un om aspru, crud, care în mânie își bătea nevasta. Biata femeie răbdă toate cu liniște și când s'a întâmplat odată de a întrebat-o cineva, că de ce-i vânătă la un ochiu, dânsa a răspuns: „N'am băgat de seamă și m'am lovit într'o creangă“. Asta a știut-o mai târziu bărbatul și de atunci s'a schimbat cu totul — s'a făcut cel mai bun bărbat. De aceea dară, femeilor, puneți pază

gurilor voastre! Răbdați și vă rugați, nu desvăluți nimănuia inimile voastre, decât Maicii Preacurate, Cunoscătoarea durerilor, — și veți afla mângăiere și adeseori îndreptarea bărbaților voștri.

Un învățat a zis despre pace, *că este făclie dzeiască, care luminează altarul căsniciei.*

— „Bagă de seamă — zice dânsul — ca făclia aceasta să nu se stingă, pentrucă atunci va năvăli în casă întunerecul și răceala, chiar și dacă pereții ei ar fi auriți de sus până jos și ar fi împodobiți cu oglinzi de un stat de om de înalte, ori cu covoare de mătasă și de catifea. Că, dacă apucă de se stinge lumina sfântă a păcii, atunci toate acestea bogății îți vor fi nefolositoare; casa cea mai largă va fi strâmtă; va trebui să ieși afară, dar vei căuta și aici înzădar, ceace ai perdut acolo.“

2. *Cercați, femeilor, să fiți totdeauna pe cât se poate, vesele, plăcute.* Mai bine să răsune cântece în casele voastre, decât sfada și vrajba. O femeie veselă e ca privighetoarea, ciripește, cântă — și asta înviorează și pe bărbat, îl înseninează. Și petrece cu drag acasă, alături de nevasta zimbitoare, de copiii voioși. Și gândurile grele nu-l mai chinuesc. Într'adevăr lucru de căpetenie pentru un bărbat e, să aibă o casă prietinoasă, o vatră caldă, atrăgătoare și atunci nu se va mai gândi, abună seamă, să-și caute aiurea mulțămirea și petrecerile.

Dacă însă, dinpotrivă, femeia câtu-i lumea geme și se vaietă, de crezi că-i tot plouă și-i ninge, fără îndoială, atunci va face pe bărbat să-o urească pentru totdeauna. Nici mâncarea nu-i va tihni și abia va apucă să pună lingura jos și, luându-și pălăria, să meargă acolo, unde îl așteaptă tovarăși veseli. Va îndrăgi crișma, care poate să-i dea un scaun de odihnă bună și un păhar de beutură. Ba se poate întâmpla ca bărbatul acesta să nu se mai abată pe acasă nici la mâncare, că va cere prânzul și cina dela crișmăriță. În chipul acesta viața casnică se desface, se prăpădește — din vina unei femei închisă, sândăcoasă.

Un bogătaș din America s'a fost dedat să petreacă serile alături de prietini săi, afară de casă. În urma unei predici, ascultate cu evlavie, și-a pus în gând să stea acasă, petrecându-și cu nevasta și copiii. Când colo, să vezi minune. Nevasta lui, în loc să se bucure pentru gândul lui bun, se pune și-l întreabă, în batjocură: „Da te-au lăsat prietini, ori ce te-a apucat?” La asta dânsul n'a răspuns nimic, ci a ieșit pe ușă afară, jurându-se în gând să nu mai petreacă nici o seară acasă, alături de dânsa.

3. *Purtați-vă totdeauna cu dragoste și cu băgare de seamă față cu bărbații voștri.*
Femeia se cade să fie supusă bărbatului său?

în ce chip biserica supusă este capului ei, lui Hristos Dumnezeu. Așa poruncește legea Domnului. Femeia trebuie să-și iubească bărbatul, să-l cinstească, să-i facă voile în bine, și să-i fie nevestă supusă și credincioasă. Să-l îngrijască, să-i arete prevenire și căldură și, prin acestea, să-i ușureze truda și gândurile, iar prin bună rânduială și cruțare să se silească a întări și a duce înainte binele casei, a familiei.

După cuvintele apostolului, podoaba unei femei să fie curățenia inimii și bunătatea sufletului, iar nu hăineturile, zorzoanele cosițelor, nu inelele strălucitoare și alte nimicuri muie-rești. Numai o astfel de podoabă are preț înaintea lui Dumnezeu și numai curățenia inimii și bunătatea sufletului pot aduce noroc la casa omului. Femeia virtuoasă, femeia care-i femeie de treabă, are un singur gând: să îndulcească viața bărbatului său. Când vede, că vine bărbatul acasă de undeva, îi iasă în prag, îl cuprinde cu dragoste și îl întreabă cum a umblat, cum se simte, n'a pățit ceva, ce-a putut isprăvi? Bagă seamă la toate și totdeauna se bucură împreună cu bărbatul, sau suferă alături de dânsul, fie ori cât de mici bucuriile sau întristările acestea. Dacă simte, că pe bărbatul său îl bate vre-un gând greu, se face pe de două ori așa de drăgălașă, de plăcută și se silește cu vorbe calde, ieșite dela inimă, să însenineze

fruntea încrețită a soțului său și să-l domolească. Iar dacă se întâmplă să vie încercări grele, năcazuri mari peste familie, atunci o femeie bună se gândește mai întâi la soț și la copii și pe urmă la sine. Și nu-și pierde încrederea în Cel, care înalță și coboară, aduce rane și dă alinare.

Din vreme în vreme se mai gândește și la bucurii; când se dă prilej bun, încearcă să facă voie bună bărbatului său, să-i pricinuiască câteva clipe dulci. Bun prilej pentru aceasta sunt sărbătorile noastre creștinești: Moș Crăciun, cu zilele lui albe, Paștile și Rusaliile, ori alte zile însemnate. În zile de acestea casa va îmbracă haine de sărbătoare, pereții vor fi văruiți proaspăt, paturile îmbrăcate cu hainele celea mai alese, busuiocul dela grindă și gutuile dela icoane vor răspândi o mireasmă dulce — iar copiii, mic și mare, chiar și Cică, care stă un *cucu*, vor încunjură masa, învălmășându-se în hăinuțele lor nouă și vor întinde mânilor moi, rotunde, cătră tăticul din fruntea mesii, ca să-i alinte pe genunchi. Și soarele furișat prin colțul ferestrii, va lumina fețele lor buclăie . . . Mâncarea va aburi pe masă, împrăștiind mirodenii, iar mama se va învărti fericită în jurul celei mai scumpe bogății de pe lume . . . Iată „cât de frumoasă poate să fie viața familiară! Va schimba cineva această viață cu zgo-

motul din crismă? Care bărbat nu se va simți bine în această casă și nu va petrece mai bucuros aici, decât în fumăria făgădăului? Încunjurat de copiii tăi drăgălași și frumoși, alături de nevasta ta bună, drăgostoasă, în casă prietenoasă, lângă vatra caldă a casei tale — ce gând frumos, ce viață fericită. Îndestulare, voie bună și fericire! Iată icoana casei sfinte din Nazaret!

Toată această fericire o poate da un singur cuvânt: *răbdarea*.

Toți căsătorii pot să fie fericiți, dacă: nu se întind mai departe, decât le ajunge țolul;

dacă năcazurile casei lor nu le povestesc nimănui, nici chiar cunoscuților și prietinelor celor mai de aproape;

dacă ar încerca să se poarte unul față cu celalalt ca în ziua dintâiu a cununiei;

dacă fiecare ar împlini cu ceva mai mult, decât se cade și ar pofti mai puțin;

dacă s'ar gândi și bărbatul și muierea, că de aceea s'au luat ca să împartă împreună și binele și răul;

dacă în loc de haine scumpe, în loc de mătăsuri și de barșoane, ar purta mai bine haine făcute acasă, cari sunt și mai bune și mai trainice;

dacă în fața străinilor ar găsi mai puține vorbe de gugulire unul față de celalalt, dar în

schimb acasă ar putea să trăiască în adevărată dragoste și bună pace;

dacă bărbatul ar ști să se lipsească de prea mult tutun, iar femeia de prea multe nimicuri muieresti, până când nu le-o îngăduie aceasta punga;

dacă bărbatul ar uita crișma și în loc să petreacă aiurea, ar stă acasă serile, iar femeia și-ar vedea mai mult de casă și de copii, decât de cumetre; dacă amândoi soții ar ști să-și afle acasă petrecerea și îndestulirea, nu în altă parte.“

Încercați soților să urmați sfaturile acestea, ajutorându-vă zi de zi cu *răbdarea*, pentrucă „cu răbdarea toate se pot ajunge“ — spune o prea cuvioasă Maică.

Dacă soții de căsătorie vor ști să rabde, pacea Domnului se va pogori peste casa lor.



524. 644

V. Cartea în familie.

Cei cari au petrecut mai multă vreme în țările apusului și au avut prilej să cunoască oamenii din acelea părți, spun lucruri frumoase și uneori chiar minunate despre acei oameni. Mai ales laudă cuminența și cumpătul lor, sănătatea și îndestularea, în care trăiesc. Englezii, Nemții și alte neamuri străine, toți sunt desfăcuți la minte și deștepți. Nu-i mirare că toate mașinele și drăciile ei le ghicesc. Și toate acestea — spun călătorii și spune orice om cuminte — au ei să le mulțamească numai cărții. Pe acolo toți știu scrie și ceti, toți știu carte, dela mic până la mare. Da știu carte, pen-trucă cartea, acolo, se află pretutidenea și toți o știu prețu și știu să-i tragă foloasele. Nu întri în casă de creștin, fie acela fruntaș sau muncitor, fie domn la oraș sau plugar, să nu da-i de carte. Fie casa cât de umilă, vatra cât de săracă, totuși într'un colț alături de alte lucrșoare, lângă olița cu flori, sau pe grinda negrită de vremi, afli două-trei cărți, sau mai multe, afli o mică *bibliotecă familiară*.

Prețul cărții este mare; alte neamuri au înțeles deja pe deplin, folosul ei și ne-au apucat înainte. Au înțeles prețul ei și ne-au apucat înainte, pentrucă la alte neamuri cartea și în familie, nu numai în școală, are loc de cinste. E vremea ca să apucăm și noi pe urma altora ca să stăm și noi, cât mai curând, alătura de alții.

Cartea nu-i iertat să lipsească din nici o casă, pentrucă cartea ne face deștepți, ea ne lucrește mintea; cartea ne învață a iubi pe Dumnezeu, biserica și așezămintele ei; cartea ne învață a iubi țara, unde ne-am născut, ne-am făcut mari și trăim; cartea învață pe plugar cum să lucre mai bine pământul și mai cu folos; ea învață pe meșteșugar, cum să-și lucre mai bine meseria; cartea este povățuitoarea slujitorilor condeiului; ea învață pe toți despre toate. Cartea învață pe bărbat cum să-și iubească și să-și cinstească nevasta și pe femeie cum să se supună bărbatului; ea învață pe părinte să-și conducă casa și pe mamă, cum să-și crească copiii bine, creștinește.

Cartea este comoara vremilor de astăzi. Ea ferește, dar, ca orice lucru din lume, poate să și nenorocească. Cărțile încă sunt de două feluri: bune și rele. Deci, cărțile trebuie să le știm alege.

În toată casa creștinească să fie o carte de rugăciuni.

Domnul nostru Isus Hristos ne-a lăsat o poruncă mare: „Neîncetat vă rugați! ¹⁾“ Firea noastră omenească o cere aceasta. Și noi trebuie să împlinim porunca Domnului. Rugăciunea este izvor de mângăieri; alină durerile, dă nădejdi, întărește și înviorează; ea este hrană necesară pentru sufletul creștinului.

Cartea de rugăciuni ne învață să ne rugăm bine, frumos; ne face evlavioși și cu frica lui Dumnezeu; ne apropie de biserică și ne deschide calea mântuirii. Din această carte să cetească tatăl când îl supun grijile și greul vieții; să cetească mama, rugându-se pentru binele și fericirea familiei; din ea să răsfoiască copiii, când încep să cunoască slovele. Puneți-o la îndemâna tuturor celor din casă, să cetească toți și să se roage. Rugăciunea apropie pe Dumnezeu de casa omului.

De mare preț pentru familie este, mai departe, *o carte de pietate*, care să cuprindă povețe și îndemnuri pentru o viață creștinească curată și bună. Astfel de carte poate să fie *o carte de predici*, de învățături creștinești, scrisă pe înțelesul deobște, care să cuprindă tălmăcirea evangeliilor de peste toate duminecile și sărbătorile anului. Evangeliile cari se

¹⁾ Thes, 5, 17.

cetesc în bisericile noastre, cuprind celea mai de frunte învățături ale Domnului nostru Isus Hristos, cuprind în mare parte revelațiunea, adecă însuși cuvântul Domnului, care grăește prin Evangeliștii săi. Și mare folos va fi pentru o casă a aveà la îndemână o astfel de carte, care să țină pururea caldă viața creștinească în familie. Nu se pot îndeajuns recomandà apoi, cărțile, cari povestesc *viețile și faptele sfinților*. Celea mai frumoase pilde pentru toate împrejurările vieții deopotrivă le găsim în cărțile acestea.

Dar când se recomandă cărțile de mai sus, tot odată se leagă de sufletul părinților de familie a face și aici cea mai neîndurată alegere și să nu primească tot ce se îmbie pe la târguri, ci mai bine este ca oricine dorește să aibă la casa sa astfel de cărți, să ostenească până la preotul locului său și aici să-și împărtășască vrerile sale. Părintele va ști a bună seamă, de ce hrană au lipsă fiii săi sufletești și dânsul se va îngriji de cărțile trebuincioase.

Să nu lipsească apoi din nici o casă *un calendar bun*, scos de oameni credincioși și temători de celea sfinte și *o foaie creștinească*, care să-și aibă întemeiate crezurile sale pe credința strămoșască. Și de acestea se impune să

grijim foarte mult, pentrucă astăzi meșteșugul tiparului e foarte ieftin și pe lângă miere se scoate și otravă multă din mașinile de tipar ale orașelor. Iar despre casele, în cari pătrund gazete și alte publicații potrivnice bisericii, o putem spune cu siguranță, că acolo credința și datinele creștinești sunt primejduite. Pentrucă ori cât s'ar crede omul de tare, veninurile dese și strecurate cu dibăcie, în celea din urmă totuși robesc pe cel care se încumătă să nu le delătore din jurul său. Acestea veninuri mai întâiu răcesc căldura însuflețirii, apoi sub puterea lor drăcească, urmează pe încetul neîmplinirea rugăciunilor zilnice și a celoralalte datorințe creștinești. Omul ajunge pe rând să nu mai cinstească pe preoți, ajunge să nu-i mai pese de nici o față bisericească, nici de protopopul, nici de vlădica, și nici chiar de papa. În sufletul lui se așază răceala și nepăsarea. Apoi pe încetul, în inima lui prinde un simțământ de vrăjmășie față de biserică și față de așezămintele ei; hulele cad apoi cu nemiluita din gura lui și nu întârzie nici atacurile fățișe; după acestea ideile răsvrătitoare îi împuiază capul și îndreptățirea lor o află tot mai firească; în celea din urmă, se pune față de religie și față de biserică în punctul de vedere al „minții luminate“ și își ridică prostia și înguștimea minții sale peste descoperirea dumnezeiască și

peste temeiul neclătit al continuității apostolice și mai pe sus de dovezile sfintei Scripturi, cari sunt razimul și tăria bisericii creștinești. Omul, care ajunge aici, acela nu se va sfi să arunce masca și să-și propovăduiască fățiș ideile sale greșite și nici să se desfacă cu totul de credință și de biserică.

Iar unde pierе credința, pierе și morala.



VI. Piatra de temelie.

„Singură credința dă putere
în viață și în ceasul morții.“

C. F. Brentano.

În anul 1884 a murit în Innsbruck — cetate mare la marginea dela apus a împărăției noastre — profesorul de istorie dela universitate — școală înaltă — Carol Brentano. Omul acesta mare când a văzut umbra morții apropiindu-se de dânsul și-a chemat nevasta și copiii, și, întinzând mâinile în chip de rămas bun, a făcut semnul crucii pe frunțile copiilor și a zis: »*Știință, frumuseță, mărire, putere — toate acestea nu au preț fără de credință. Numai credința poate da tărie în viață și în ceasul morții.*«

Da, singură credința e piatra de temelie, pe care se poate clădi o viață familiară adevărată și fericirea unei case. *Pentru că credința sfințește casa, familia, prin învățăturile și prin darurile ei.*

I.

Familia o alcătuesc soții de căsătorie, părinții și copiii, stăpânii și slugile. Credința este care învață pe toți aceștia deopotrivă și le descopere voia lui Dumnezeu. Credința spune *bărbatului*: „Bărbaților iubiți-vă muierile voastre, pecum și Hristos biserica sa¹⁾.” „Bărbații așisderea . . . dându-le cinste, ca și celor împreună moștenitoare darului vieții²⁾.”

Unde prinde învățătura aceasta, acolo bărbatul nu-și lasă casa sa în năcaz; nu se poartă rău, neomenos, cu muierea sa; nu-și prăpădește truda, câștigul, în crișme și pe la mesele de cărți, ci lucră, se silește, e pururea treaz și cruțător; își omeneste nevasta și nu o înșală, nu calcă legătura credinții jurate. Dacă bărbatul purcede astfel, atunci se leagă dela sine de casă și viața familiară e bună, fericită.

Credința zice *muierii*: „Bărbatul este cap muierii, pecum Hristos este Cap Bisericii. Ci pecum se supune lui Hristos Biserica, așa și muierile bărbaților săi întru toate³⁾.” „Muieri, plecați-vă bărbaților voștri ca Domnului. Și cu dragoste să vă nevoiți, ca să fiți cu liniște, și să faceți ale voastre și să lucrați cu mâinile voastre⁴⁾.”

¹⁾ Efeseni, V, 25. ²⁾ 1 Petru, III. 7.

³⁾ Efeseni, V, 23, 24. ⁴⁾ Efes. V, 22 și 1 Thesaloniceni, IV, 11.

Acolo, unde învățătura aceasta nu răsună înzădar, femeia îngăduie, totdeauna, în toate, după bărbatul său, așa cum e bine, cuviincios, între creștini și se păzește de a lucra de capul său, și nu așteaptă, ca totdeauna ea să aibă dreptatea. Acolo femeia, de dragul păcii și a bunei înțelegeri, mai lasă să treacă dela dânsa una-alta, chiar și poftele și dorințele ei drepte le mai trece cu vederea și, când se cere, pentru că bărbatul e om aspru, cu prilejuri mai neînsemnate, mai trece și peste faptele ei de pietate obicinuite; alungă cu tărie, din mintea sa ori ce gând rău, de patimă, și e gata mai bine să moară decât să frângă jurământul credinții de soție și numai cu gândul. Acolo femeia înlătură podoabele și e smerită în vorbă și în purtare; stă cu drag acasă și se silește din toate puterile, ca vatra ei să fie cât se poate mai atrăgătoare, mai plăcută, mai caldă, de lângă care bărbatul și copiii să nu se dorească aiurea. Dacă va face femeia așa, atunci va putea aștepta fără greș, o viață familiară adevărată, așa pecum trebuie să fie.

Credința învață pe *părinți* : „Și voi părinți nu vă întăriți pe fiii voștri spre mânie, ci îi creșteți întru învățătura și certarea Domnului ¹⁾.” „Ceartă pe fiul tău și-l fă să lucre ²⁾.” „Întru toate dându-te pe tine pildă de fapte bune ³⁾.”

¹⁾ Efes. VI, 4. ²⁾ Sirah, XXX, 13. ³⁾ Tit, II, 7.

Unde cuvintele acestea află pământ bun, roditor, acolo copiii nu sunt socotiți ca o sarcină, ca o piatră în casă, ci ca un dar neprețuit al cerului, dat din partea lui Dumnezeu în seama părinților, dar, pe care ei au să-l îngrijească și să-l crească, îndreptându-l către fericirea veșnică. Acolo tatăl și mama împreună se silesc să sădească în inimile copiilor, prin învățături alese, prin pilde bune și rugăciuni, adevărată credință creștinească și frica de Dumnezeu și de sfinți, se silesc, mai departe, să sădească în inimile lor fragede, simțul de dragoste și de cinste, față cu deaproapele, și se nisuiesc să-i desvețe de mici de îndărătnicie, de sumeție și de lăcomie, povățuindu-i, din potrivă, spre supunere, evlavie în biserică și aiurea, spre cinste și smerenie, spre lăpădare de sine și îndestulare. Acolo părinții nu-și înjură, nu-și suduie copiii, nu se poartă cu ei crud, deși îi mai ating din când în când, mai ales, dacă vorba bună nu folosește. Acolo părinții își trimit copiii regulat la școală și îi duc totdeauna cu dânșii la biserică. Îi trimit la școală ca să învețe și mai fac și părinții școală cu dânșii, când pot și se pricep, dar mai ales grijesc de una: *își trimit copiii totdeauna la școala bisericii, de care se țin și nu la altă școală, dacă s'ar întâmpla să fie mai multe școli în acel sat sau oraș și, peste tot, le dau pilde*

bune în toate, ținând seamă de vorba, care zice: „Verba movent, exempla trahunt“, adică pe românește — „vorbele mișcă, faptele urnesc.“

Dacă părinții vor face așa, pecum se spune mai sus, atunci în casa lor va stăpâni cea mai luminoasă și mai fericită viață familiară.

Copiilor le leagă de suflet: „Fii, ascultați pe părinții voștri întru Domnul ¹⁾.“ „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca trăiești mult și bine pe pământ ²⁾.“ „Fiule, sprijinește pe tatăl tău la bătrânețe și nu-l mâhni pe el în viața lui, că cununa darurilor vei lua pe creștetul tău ³⁾.“

Și dacă învățătura aceasta se leagă de sufletul lor, atunci copiii vor vedea în părinții lor pe înlocuitorii Domnului și vor purta totdeauna, față de ei, cea mai mare cinste, cea mai mare dragoste și supunere. Atunci cea mai mare bucurie și plăcere vor afla-o stând acasă alături de vatra părintească. Atunci nu vor mai fi și copii de aceia, cărora să la cășuneze, așa din senin, a lăsa casa părinților, fără de nici o pricină și a petrece aiurea. Atunci copiii nu vor uita pe părinții lor ajunși la bătrânețe, ci, dinpotrivă, se vor bucura putând să ușureze, să însenineze zilele lor de neputință. Și dacă vor face copiii așa, atunci pot avea și

¹⁾ Efes. VI, 1. ²⁾ Eșire XX, 12. ³⁾ Înțel. lui Sirah III, 12.

ei mulțămirea, că au ajutat la câștigarea fericirii în casa părintească și la întărirea temeliiilor vieții familiare.

Credința zice *stăpânului*: „De ai slugă, grijește-l pe el ca și pe tine însuși, ca de sufletul tău vei avea de el lipsă¹⁾.” „Iar cine nu poartă grije de ai săi, și mai vârtos de cei de ai casei sale, de credință s’au lăpădat și mai rău este decât cel necredincios²⁾.”

Stăpânul, care aude cuvintele acestea și le urmează, pe slugile sale și pe simbriașii săi îi va avea ca pe cei cari fac parte din familia lui; îi va îngriji ca pe copiii săi, făcându-i să-și împlinească datorințele de creștini; nu-i va împovăra peste măsură, le va da mâncare de ajuns și plată cinstită. În chipul acesta stăpânii și slugile vor alcătui o singură familie, cu un singur cârmuitor. Așa apoi se va întoarce viața aceea bună patriarhală de demult, când stăpânul agrăia pe slugă, așa de frumos, „fătul meu”, iar sluga răspundeă cu cuviință „stăpâne”, ori uneori, chiar „taică” și stăpânei „mamă”.

Credința, în sfârșit, zice *slugilor*: „Slugi, plecați-vă stăpânilor cu toată frica nu numai celor buni și blânzi, ci și celor grei la fire³⁾.” „Slugi, ascultați pe stăpânii voștri cei după

¹⁾ Înțel. lui Sirah XXXIII, 31. ²⁾ I. Tim. V, 8.

³⁾ I. Petru II, 18.

trup întru toate, nu numai înaintea ochilor, slujindu-le, ca cei ce fac spre plăcerea oamenilor, ci întru dreptatea inimii temându-vă de Dumnezeu ¹⁾.”

Dacă slugile vor avea înaintea ochilor acestea învățături ale credinții, atunci în împlinirea datorințelor lor nu va fi sminteală. Atunci vor fi supuși, silitori și credincioși, și prin acestea se vor face vrednici de încrederea stăpânului — și atunci legătura, care-i cuprinde și pe dânsii în familia stăpânului se va întări.

Și e adevărat deci, că credința e singura temelie neclătită, pe care se poate sprijini, cu nădejde, o adevărată viață familiară, o căsnicie liniștită. Numai dacă credința pătrunde pe toți ai casei, și dacă aceștia fac tot aceea, ce se cade dela dânsii, pentru că așa vrea Dumnezeu, numai atunci va fi viața familiară, căsnicia, adevărată, fericită. Orice altă temelie e șubredă. În casa, în care nu este Dumnezeu, nu este nici credință, nici dragoste. *Toma Morus*, un vestit sfetnic englez, zice: „Știu, că odată am să dau samă înaintea lui Dumnezeu pentru copiii mei și de aceea, creșterea lor bună e grija mea de căpetenie.”

Cleveland, cel care a ajuns președintele Statelor Unite din America, când a pus jură-

¹⁾ Colos. III, 22.

mântul oficios, ce trebuie să-l pună orice stăpânitor peste o țară, a ridicat dreapta în sus, iar mâna stângă și-a pus-o pe cartea Scripturii, pe biblia, care o căpătase dela mamă-sa, când a fost plecat în lume după învățătură și noroc. Un mare întemeietor de fabrici din Germania, a pus cuvintele acestea în fruntea testamentului său: „Cei cari rămâneți după mine, urmașilor, iubiți pe scumpii mei lucrători, ei au fost copiii mei, înlocuiți-mă întru toate, purtați-vă bine cu dânsii și îi îndreptați pe calea ce duce la Domnul.“

Depărtați din casele voastre egoismul rece, și neorânduita poftă de câștig, crucea blândului Mântuitor să stăpânească în acelea; pe credință să se întemeieze toată căsnicia, pentrucă numai credința poate să sfințească familia, nu numai prin învățatura, ci și prin *darurile sale*.

II.

Credința nu este numai izvor de învățături limpezi, ci, totodată și fântâna nesecată de daruri. Pentrucă în credință află familia toate acelea comori ale darurilor, pe cari le-a încredințat Hristos Bisericii sale: rugăciunea, predica, sfânta liturgie și sfintele taine. Din folosirea cu vrednicie a acestor sfinte mijloace ale mântuirii, curg daruri peste daruri și izvorește un adevărat rîu de lumină și tărie. De aceea se cade, să

se adune toți ai casei, familia întreagă, în toată dimineața și în toată seara, înaintea sfintei icoane dinspre răsărit, și, stând în genunchi cu evlavie, să plinească rugăciunile de seara și de dimineața, după cum făceau părinții noștri în vremile mai bune, mai curate. De aceea, în o casă cu adevărat creștinească nu se pune nime la masă, fără să se roage, și, un creștin adevărat, nu se scoală dela mâncare fără rugăciune, pentru că știe bine, că tot darul, toată deplinirea și toate bunătățile vin dela Domnul. De aceea creștinul bun, când aude clopotul de vecernie sâmbăta seara, lasă la o parte lucrul săptămânei, își descopere capul cu evlavie și își face o sfântă cruce, rostind în gând o rugăciune scurtă, întru mărirea Domnului Nostru Isus Hristos, Mântuitorul lumii. De aceea, ai casei, membrii unei familii cu adevărat creștine, nu-și uită nici peste săptămână de sfânta biserică, ci, uneori, când răsună glasul de chemare al clopotului și în zile de rând, se pornește unul sau altul, vre-o mătușă sau cel care poate, până la biserică să vadă, ce slujește părintele și ascultă cu evlavie; ori acolo unde se face în toată ziua liturgie, pe cine-l îngăduie trebile, se cade să petreacă mai bine în sfânta biserică, decât acasă fără treabă. Mai pe sus de orice, are mare preț liturgia. Un sfânt părinte¹⁾ al

¹⁾ S. Francisc de Sales.

bisericii apusene spune: „Sfânta liturgie este soarele, lumina oricărei deprinderi sufletești, este centrul, punctul de greutate al religiei creștine, sufletul evlaviei, este acea taină nepătrunsă, care cuprinde în sine adâncimea dragostei lui Dumnezeu.“ De aceea, creștinii buni se duc, duminica și în sărbători, cu toții, la biserică, părinți, copii, slugi; ascultă sfânta liturgie și predica, pentru că știu din bătrâni, că cinstirea Duminecii și a sărbătorilor, totdeauna a adus binecuvântare, din potrivă necinstirea blăstăm. „Pe două căi poți ajunge la sărăcie: dacă lucrezi Duminica și dacă furi“ zicea adeseori, un preot cucernic, om cu viață sfântă¹⁾. De aceea membrii familiei se împărtășesc toți cu sfânta cuminecătură și pe cât se poate, merg împreună la sf. potir, adevă în aceeași zi, pentru că, după cum spun cărțile sfinților, pâinea cea cerească îl ferește pe păcătos de nouă cădere, pe cel întristat îl mângăie, pe cel slab și șovăitor îl întărește și pe toți deopotrivă, îi duce la o viață plină de virtuți, la o viață sfântă. Ori, în sfârșit, dacă peste familie, peste casa creștinului, se abat năcazuri grele, lovituri năpraznice, dacă moartea nemiloasă trece peste casă, chemând la odihnă vecinică pe careva dintre cei dragi, pe un părinte chiar, — creștinul bun află totuși mângăiere și alinare.

¹⁾ Păr. Vianney din Ars.

Tatăl tuturor mângâierilor varsă leac alinător în inima credincioasă și încrezătoare.

„Știința, frumseța, mărirea, puterea, toate sunt nimica fără de credință. Singură credința dă tărie în zbulciumul vieții și în clipa morții.“ Ce plătește numele sunător, vestea, ce plătește bogăția și puterea, chivăra strălucitoare ori sceptorul aurit, fără virtute și dreptate? Iar virtutea înflorește numai în familiile cu adevărat creștine, în acelea cari se întemeiază pe credință. În familiile acestea copiii sunt buni și ascultători, slugile credincioase și supuse, părinții silitori și bravi, cari, trăind departe de lumea rea, în îndestulare cuminte, se silesc să câștige celea de lipsă pentru traiu cinstit, punând totdeauna deoparte ceva și pentru zile negre, împărtaşind creștinește și pe săraci din truda lor; soții de căsătorie sunt pururea fericiți și senini și prin răbdare și dragoste împrumutată își fac o viață plăcută, dulce; părinții trăiesc în frica lui Dumnezeu și își împlinesc datorințele, credința căsătoriei o țin cu sfințenie, copiii nu le sunt povară netrebnică, ci dar dela Dumnezeu, pentru care vor avea să deie seamă; stăpânul e blând și bun cu slugile și cu supușii săi; ai casei toți, părinții și copii, învățăceii și ajutoare, slugi și slujnice, alcătuesc o *singură* familie, pentru că toți sunt împreunați prin legătura dragostei și a credinței, se ajutură împrumutat și

lasă unul după celalalt; împreună lucră și se roagă, împreună mânâncă și beau, împreună se bucură și întristarea deopotrivă îi lovește; iată adevărata căsnicie, bună, liniștită, adevărata viață familiară, curată, fericitoare — iată » *Vatra creștinească!* «

Cea mai dintâi dorință a Românilor este ca să-și aibă căsuța lui, fie ori cât de sărăcăcioasă, cu pereții de lut crepați și cu acoperișul de paie afumate. Și dacă îl întreabă cineva unde locuiește, unde șede, răspunde cu mândrie: *În casa mea.*

O, de ar putea zice, cu adevărat orice familie, că stă în casa sa, fie aceea chiar și numai bordeiaș sărac sau colibă umilă! *Iată casa mea, aici stau împreună cu ai mei, aici este fericirea și îndestulirea mea.* Acestea poate să le zică, cu dreptate, tot creștinul dacă familia lui se întemeiază pe credință; dacă îngerii Domnului ar putea să însemne pe crucea de pomenire a fiecărui tată de familie, cuvintele pe cari le puneau vitejii cruciați, luptătorii pentru izbânda crucii împotriva păgânilor hrăpăreți, pe pietrile tovarășilor lor căzuți în luptă: „Credidi — „Am crezut“. Iar copiii să asculte testamentul unui vestit cetitor de stele, lăsmântul neamțului *Dr. Heis*, din Münster. Un copil al acestui astronom, când a înnoit casa

părintească, a aflat într'un colț pe o lespede zidită în părete, această scrisoare, scrisă de tatăl său: „Eu sunt creștin dreptcredincios și în această credință vreau să trăiesc și să mor. Dă Doamne ca nici când copiii și urmașii mei să nu se abată dela această credință.“



VII. Raiul pământesc.

Ionică cetește cu râvnă dintr'o carte: „Icoana creșterii bune“. „Cum se purcede la creșterea copiilor până la opt ani?“ Mamă-sa ascultă o vreme și pe urmă îl întreabă:

— „Cum ai apucat tu, Ionică, să cetești tocmai din cartea asta?“

— „Păi, am vrut numai să știu, mamă dragă, că, oare, pân'acuma bine m'ați crescut voi pe mine“ — răspunde Ionică de colo.

Cel care a cetit cărticica aceasta, acela știe, dacă mai lipsește ceva, ca viața familiei lui să fie adevărată viață familiară. Și dacă mai lipsește ceva, trebuie numai decât înlăturată scăderea! *Pentru că binecuvântarea unei căsnicii liniștite nu se poate prețui; fericirea de pe lângă o vatră caldă, drăgălașă nu se poate prinde în cuvinte, aceasta este raiul pământesc.*

1. Căsnicia liniștită este izvor de *sănătate și bun trai*. Din toate colțurile lumii se aud

plângeri cari vestesc căsătorii nenorocite, familii stricate pornite spre pustiire, copii răi și îmbolnăviți, — iar singura pricină, ori, cel puțin, pricina de căpetenie a acestora, este beutura, alcoolismul. *Crișma pune bine pe cei mai mulți bărbați și pe celea mai multe familii.*

Dar, acolo unde este o femeie vrednică, și știe să gătească bucate gustoase bărbatului său și prin curățenie și bună rânduială se pricepe să facă din o căscioară umilită un lăcaș plăcut, prietinos, iar prin dragostea ei prevenitoare să lege pe bărbatul său de casă; unde bărbatul înțelegându-și chemarea de soț și tată știe să-și supună slăbiciunile și *dedările* din vremea când eră holtei, unde amândoi soții: bărbat și muiere deopotrivă să silesc să fie creștini buni nu numai cu gândul ci și în faptă, — acolo unul fiecare este pentru celalalt razem tare în deprinderile bune, acolo bucuriile vetrei familiare întrec și stăpânesc pornirile spre petreceri netrebnice și primejdia căderilor. *Trăind în chipul acesta omul e mai sănătos, mai vioi; prinde mai cu nădejde de lucru; cruță mai bine, datoriile ajunge să le cunoască numai din ausite și poate, chiar, să pună și ceva bani deoparte, pentru zile negre.*

Și, oare, nu aduc toate acestea noroc și fericire la casă?

Faceți o încercare, oameni buni; să nu vă abateți pe la crișmă numai un an de zile și apoi dați-vă seamă, că oare nu ați fost mai sănătoși și mai îndestuliți în vremea asta — și cu mult mai fericiți voi înșivă, nevestele, copiii vostri și că, oare, pe lângă altele atâtea, nu v'ați ales și cu ceva bănișori pentru bătrânețe sau pentru nenorociri cari pot să vină în lumea asta oricând? Gândiți-vă bine. Întrați dacă țineți la voi și la familia voastră, în însoțirile de abstenență; oamenii cari intră în acestea însoțiri se leagă, pe suflet, să nu mai beie nici un fel de beutură, afară de apă, un an sau doi, sau mai mulți și aceasta pentruca să se desvețe de datina reă a beutului fără măsură. Unde nu sunt însoțiri de acestea, întemeiați-le; duceți-vă la părintele vostru sufletesc, la preot, rugați-l să se pună în fruntea mișcării și el va primi cu dragoste. Nenumărați oameni, stăpâniți de boala reă a beției, intrând în astfel de tovărășii, s'au vindecat de năcazul lor și, acuma dupăce le-a ajutat Dumnezeu de s'au făcut iarăș oameni întregi, spun la toată lumea, cu ochii încălziți de lacrimile bucuriei, cât de bine se simt și câtă îndestulire și fericire sălășluește în sufletele lor; te încălzești la inimă când îi auzi cum își povestesc bucuria și spun sporul pe care îl fac de atunci și cruțările, de cari mai înainte nici vorbă nu eră. „Știți — spune un slujbaş

dela tren, — a cărui slujbă cere cam, multă udătură — știți, cât poate adună un om, cruțând, în 12 ani, dacă celea șase coroane, pe cari le cheltuiă înainte pe beătură într'o săptămână, le va pune totdeauna deoparte? Nici mai mult nici mai puțin decât 3744 de coroane. Acum mai alăturați la suma aceasta și cametele pe cari le-ar aduce dacă ar fi pusă în vre-o bancă, și, mai apoi, cametele cametelor și peste 12 ani avem 6000 de coroane bani buni“.

Și, mai departe, o viață familiară liniștită cu adevărat creștinească, se împărtășește de o *deosebită binecuvântare dzeiască*. „Binecuvânta-se-vor casele dreptilor“¹⁾ — se cetește în sf. Scriptură. A murit, mai anii trecuți, într'un sat, un moșneag care trecuse peste 85 de ani. Și moșneagul acesta povestea, adeseori, că mulți bogătași cari nu prea țineau seamă de credință și de biserică au sărăcit pe când el, creștin cu frica lui Dumnezeu, din an în an dà înainte și pe urmă a ajuns cel dintâiu în sat. Adevărat însă, că dânsul ș'a plinit pe cum se cuvine chemarea de creștin. Și cel mai de pe urmă servitor din curtea sa știă să înceapă ziua cu rugăciune și să-o sfârșească tot cu rugăciune; iar ziua Duminecii o țineă cu atâta sfințenie încât putea să-i putrezească tot fânul

¹⁾ Prov. 3. 33.

pe hotar și în zi de sărbătoare nu se atingea de el.

Cu totul altă poveste are un alt bogătaş. Omul ăsta în dumineci și sărbători în loc să meargă la biserică se ducea aiurea, să-și vadă țarinile și ogoarele, iar de postit nu postia nicidecum. Fiind și ctitor la biserică, la sărbătoarea hramului, preotul l'a chemat la masă la dânsul. Dar se potrivise să fie, și atunci, zi de post și, se înțelege, bucatele părintelui încă erau fără carne. Domnului nostru nu-i prea erau la inimă mâncările acestea și nu s'a putut răbdă să nu-și deie pe față neplăcerea și să nu batjocorească postul. Preotul la început a tăcut dar, mai pe urmă, s'a întors cătră bogătaşul batjocoritor și i-a spus-o verde: *Dacă creștinul drept credincios nu ține posturile și nu vrea să se lase de carne în zilele oprite, pe urmă se poate întâmpla să nu-i mai deie Dumnezeu nici pânea cea de toate zilele.*

S'a plinit 5 ani dela întâmplarea asta. Într'o seară târziu ușa casei părintelui se deschide încet și întră cineva. E bogătaşul nostru. Părintele îl primește cu blândeță și iubire. Iar el — bogătaşul nostru îngânfat de acuma-s 5 ani — abătut și cu glasul tremurător, începe să se tânguiască de câte sunt pe lume de toate și, pe urmă, iată, se roagă frumos, să facă bine părintele să-i împrumute o măsură de cucuruz

că n'are o bucătură, la casă și nici bani cu ce să cumpere.

„M'a bătut Dumnezeu“ — zice. Am ajuns să mă gândesc de multeori la vorba Dtale, părinte. Vorba aceea dela prânzul Hramului, că: Dacă creștinul drept credincios nu ține posturile și nu vrea să se lase de carne în zilele oprite pe urmă se poate întâmpla să nu-i deie Dumnezeu nici pânea cea de toate zilele“.

2. În casa în care stăpânește pacea acolo este *seninătate și îndestulire*. În anul 1788 a murit soția regelui Carol III, al Spaniei. La moartea ei a zis Craiul îndurerat acestea: „Iată, cea dintâiu supărare, pe care mi-a făcut-o dânsa, în vreme de 22 de ani de când ne-am luat“. Ce frumoasă a trebuit să fie căsnicia unde muierea s'a făcut vrednică de vorbe ca acestea. Într'adevăr mai cu seamă dela femeie pornește îndestulirea și fericirea unei case. Acolo unde femeia este vrednică și blândă, cu răbdare și îngăduitoare, liniștită și retrasă; unde muierea împlinește cu multă luare aminte și cu dragă inimă toate dorințele îndreptățite ale bărbatului său; unde dânsa se învârte veselă după treburi și din când în când se gândește să mai facă și câte un praznic familiar — acolo bărbatul se simte fericit și nu petrece mai bucuros aiurea decât acasă, încunjurat de dragii săi: acolo

ai casei povestesc cu drag; mai rîd, se joacă frumos, cîntă, ori cetesc lucruri folositoare; acolo părinții ascultă pe copiii ce învață la școală și îi mai întreabă din catechism și din istoria biblică; acolo bucuria și durerea se împarte deopotrivă, acolo se găsește adevăratul *rai pămîntesc*.

De aceea îl ferecește Scriptura pe bărbatul care are nevastă vrednică: „Cel ce au aflat muiere bună aflatau daruri și au luat dela Dumnezeu desfătare, ajutor după sine și stîlp de odihnă“¹⁾. „Fericit este bărbatul muierii bune și numărul anilor lui îndoit este“²⁾. „Muierea bărbată înveselește pe bărbatul său și anii lui îi va umplea de pace“³⁾. „Muierea bună parte bună, parte se va dà celor ce se tem de Domnul“⁴⁾.

O familie creștinească, nu cade în des-nădejde nicicînd, se abat năcazuri grele peste dînsa, ori o bat celea mai mari dureri și nenorociri, ci, dimpotrivă, le primește toate acestea cu liniște și cu resemnare, rugîndu-se cu dreptul Iob: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvîntat!“ Cei năpăstuiți se ajută și se apără împrumutat. Și cel mai din urmă servitor este ajutat și ocrotit

¹⁾ Pilde 18, 22, și Int, Sir. 36, 26. ²⁾ Is. Sir. 26, 1.

³⁾ Ecl. 26, 2. ⁴⁾ Ecl. 26, 3.

din partea stăpânilor îndurători dacă îl ajunge vre-o năpastă. Iar, în schimb, când stăpânii ajung în primejdie atunci și sluga se îngrijează ca și când aceasta l'ar fi ajuns pe el însuși.

Și, gândiți-vă, se poate să nu stăpânească, în o astfel de casă, sănătatea și îndestulirea?

3. Unde este căsnicie liniștită acolo este *virtute și evlavie*. Acolo nu pătrunde stricăciunea lumii. De ce? Pentrucă acolo stăpânul și stăpâna casei înlătură tot ce ar putea fi stricacios sufletului. Cărțile rele, gazetele și tipăriturile vătămătoare vieții creștinești nu le rabdă la casă; tot asemenea nu-i rabdă aproape pe oamenii necuviincioși în vorbe și în purtare; nu lasă să se adune la casa lor bărbați străini și muieri străine, cari nu au ce căută împreună; nu-și îngăduie fata sau feciorul, ori chiar servitoarea sau sluga, să umble pustii de capul lor; nu țin la casa lor pe un om, slugă sau lucrător, care nu-și împlinește datorințele sale de creștin.

S'a petrecut mai acuma sunt cinci ani, când sfântă Măria mare a căzut pe Lunia, că Sâmbătă seara, când un croitor, la plată a spus feciorilor săi că, acuma începându-se sărbătorile de lucru se vor mai apucà numai Marți dimineața.

— „Da Luni? de ce nu?” — întreabă un fecior tot creștin și el.

— „Luni va fi sântă Măria, sărbătoare legată” — răspunde stăpânul.

— „Ei, și pentru asta se plătește, numai decăt, să amânăm lucrul” — adaugă de nou, bătându-și joc, feciorul — „Ia acolo o sărbătoare de a Precestii și nimic mai mult”.

Croitorul, om creștin, a roșit de mânie indignat pentru atâta păgânătate și i-a spus-o verde în fața celorlalți sodali:

— „Ei bine, dacă pentru tine Precesta, maica Mântuitorului, e o nimica, iată, de acum și tu pentru mine ești o nimica, nu voi mai avea de a face cu tine; adună-ți numai decăt hainele și te poți duce, ești liber”.

Acolo, unde farmecul și vraja fericirii familiare, îi leagă și stăpânește pe toți membrii familiei, aceștia ei înșiși de sine, știu să încunjure locurile și prilejurile acelea, unde se primejduiește virtutea. Puneți-vă mânilor pe inimi și spuneți adevărat, că oare prin faptul că ați fost în crișme, în jurul meselor de cărți, la teatre, sau la orice altfel de petreceri publice ați devenit mai buni, mai virtuoși? De ce doriau sfinții așa de mult singurătatea, locurile ferite? De ce familiile sfinte, de cari pomenește istoria, s'au retras în casele lor după porțile zăvorite și au trăit acolo liniștite și ascunse, departe de

zgomotul vieții și de petrecerile înșelătoare ale lumii?

Viața liniștită a căsniciei este zid puternic de apărare împotriva păcatului și a vițiului și, în aceeași vreme, *școală de sfințenie*; pentru că cu grija, cu care înlătură încunjură familia creștinească, orice păcat, orice rău, *cu aceeași grijă deprinde binele, virtutea*. Cuvântul Domnului află acolo pământ bun, la sfânta liturgie biserica se umple, ziua Duminecii se cinstește și o casă ca aceasta se poate asemăna cu adevărat, cu o biserică. *Cu deosebire în o astfel de casă, rugăciunile de dimineața, de seara, de dinainte și de după masă nu se uită nici când, ci se împlinesc fără greș, în toată ziua, fiind toți ai casei împreună.*

Auzita-ți, Dvoastră de *Pompeji*? Acesta este numele unui vechiu oraș roman dela poalele muntelui vărsător de foc Vezuv, din Italia, pe care l-a fost înmormântat cândva de mult, lava și cenușa improșcată, de măruntaele pământului. În vremile mai noi l-au desgropat însă aproape de tot. Cei, cari au umblat pe acolo, spun, că lângă fiecare casă a acestui oraș păgân desgropat, se află câte o mică biserică, câte o capelă familiară. În aceasta eră altarul, pe care aducea jertfe zeilor de casă, tatăl familiei încunjurat de ai săi. *Și acest altar al casei eră sufletul de legătură și temelie al familiei.*

Înainte de acest altar încheiau căsătoriile, se cununau flăcăii și fetele căsiei; întâmplări de naștere și moarte; norocul și nenorocul, cu un cuvânt orice întâmplare familiară adună pe toți ai casei în jurul acestui altar. Chiar și pentru bietul sclav, despoiat de drepturi, altarul acesta era scut puternic, căci sclavul scăpat înaintea altarului se mântuia de orice urmărire și pedeapsă. Iată, așa era asta de mult, la păgânii cei vechi și cu atât mai vârtos ar trebui să fie astăzi așa, în fiecare casă creștinească. În toată dimineața și în toată seara să se adune toți ai casei, tată, mamă, copii și slugi, înaintea icoanei Preacuratei din fruntea casei și tatăl familiei, ca un preot al casei, să se roage înainte; și această cinste să o prețuească mai mult decât orice altă mărire lumească. Și, dacă s'ar întâmpla, ca vecinii „mai luminați“, „mai culți“ l-ar râde pentru aceasta, să nu-i bage în seamă, ci să-i lase de banii lor. Pentru că „unii ca aceștia nu se rușinează a fi *nime* în casele lor, dar a fi în acelea preoți și stăpâni, se rușinează“ — zice un învățat de lege străină, protestantul *Riehl*. Și oare, nu este aceasta o lașitate? Apoi această lașitate ne pune pe noi bine. Pentru că de când părinții se rușinează, ori nu vreau pentru răutatea lor, să se roage cu copiii alături, de atunci s'a împuținat darul Domnului peste multe căsi și, de atunci s'au rărit așa de tare

famiiliile cu frica lui Dumnezeu și cu viață sfântă. Dar acolo, unde s'a mai păstrat această datină frumoasă și bună, unde în toată dimineața și seara părinții se roagă împreună cu copiii, unde tatăl înainte de culcare își binecuvântă copiii, făcând semnul crucii peste dânșii și zicând creștinește: „Hristos în mijlocul nostru“, acolo darul cel deplinit se revarsă din belșug peste părinți și peste copii, acolo viața familiară se sfințește, acolo încolțesc virtuțile și sfințenia vieții.

4. Unde este căsnicie liniștită, acolo și *creșterea copiilor e bună, cuminte*. Leopold, un prinț austriac abia eră de zece ani, când murise mamăsa. Și acest copil, de viță împărătească, nu se putea de loc mângăia pentru perderea mamei sale. Cei din jurul său i-au adus aminte, că nu se cade unui fecior de împărat să se tânguiască atâta. Și, atunci, îndureratul băiat a răspuns:

— „A plânge o mamă nu-i rușine, nici chiar pentru un fecior de împărat. Și o mai mare pierdere decât moartea unei mame nici nu se poate.“

Fără îndoială, o mamă are influință neasămănat de mare asupra copilului său; dela dânsa atârnă, în locul întâiu, ca el să fie crescut în frica lui Dumnezeu. Dacă însă tatăl nu ajută, nu sprijinește cu vorba și cu pilda,

acolo nu multe poate face și mama. *Tată și mamă deopotrivă se cade să îngrijască creșterea copiilor, pentru că numai așa va fi truda lor cu folos.*

Aceasta, însă, numai acolo se poate, unde pacea casei a prins rădăcini adânci: acolo, unde mama ziua noaptea are ochii în patru și mâna ei povățuește, iar buzele ei învață; unde tatăl după truda zilei rămâne acasă alături de copiii săi și se ocupă cu dâșii, îi întreabă din cărțile învățate, îi învață ceea ce nu știu și ce-i folositor, îi laudă după vrednicie, îi sfădește dacă trebuie, ori îi pedepsește, își petrece și stă cu drag de vorbă cu ei și abia așteaptă să vie Dumineca, ca să aibă mai mult răgaz pentru aceasta; unde și slugile ajută, pe cât pot, cu vorba și cu fapta, creșterea copiilor, alătura de stăpâni. În o astfel de casă prinde creșterea bună și cresc feciori vrednici și fete vrednice, cari sub furtunile vieții nu se îndoie, nu îmbrâncesc.

Cercetați istoria lumii și a bisericii, cei cari puteți și știți, iar cei cari nu puteți, întrebați pe alții cari știu, gândiți-vă la bărbații aleși ai vremii de astăzi, cari să disting prin nobleța inimii și prin viața lor blândă, cuvioasă și veți afla, că — cu puține excepții — toți aceștia se trag din familii cu adevărat creștine, liniștite și retrase. Dacă am dăpână firul vieții acestor

bărbați, adeseori am dà de copilăria lor trăită în bordeie sărăcăcioase și umilite.

Prea Sfinția Sa Părintele *Papa Piu X.* dela Roma, e ficior de plugar. În Moldova a stat odată în scaunul de Mitropolit al țării, un fecior de purcar. Preacuviosul părinte *Stamati*. Marele nostru vlădică-martir de pe vremuri, *Inocenție Micu Clain*, întemeietorul Blajului, mării noastre și a tuturor școalelor lui, de asemenea a fost un fiu de țaran. *Șaguna*, nemuritorul Mitropolit al Sibiului, a fost fiu de regustor. P. S. părintele episcop *Radu* al Orăzii, e născut din părinți țărani de pe Murăș. Și alte nenumărate pilde am putea aduce, luând pe rând pe toți cei aleși ai noștri, pe oricare țărîm al vieții neamului am purcede.

În *Șpania*, țară locuită de frați de ai noștri de sânge și de limbă, persoana, ființa părinților e sfântă și, feciorii și fetele, cu deosebire la sate, sunt tot atâtea pilde de credință creștinească și de virtute. Copii mojici, aspri față cu părinții lor, se întimpină foarte rar; dacă un copil ridică mâna asupra părintelui său, i-se socotește păcat nespus de mare, de care nu poate să-l deslege, decât episcopul. De unde vine aceasta? De acolo, că în *Șpania*, viața familiară e pe de o sută de ori mai bună, decât la noi. Familiile singuratice, în mare parte, numără mulți membri și, totuși, copiii, pe cât

se poate, rămân acasă pe lângă părinți; Spaniolul nu simte nevoia să plece în lume, foarte rar se întâmplă să apuce drumul străinătății. Acolo feciorul și dacă s'a făcut flăcău mare, ori de câteori pleacă undeva ori se întoarce acasă, sărută mâna și obrazul maicii sale; acolo viața familiară este frumoasă și înduioșătoare.

Kolping, un neamț, întemeietorul asociațiilor catolice de flăcăi, a scris cu mulți ani înainte: „Degeaba dați învățătură și predicați singuraticilor; dacă familia, viața familiară, nu ajută încolțirea sămânței celei bune, netrebnică vă este truda; atunci aceasta este apă pe nisip, se pierde.“ Și este foarte adevărat și ceea ce a zis cândva Papa *Leo XIII*: „Cu cât prinde virtutea rădăcinii mai adânci în singuraticile familii, cu cât să silesc părinții mai vârtos să formeze și să crească sufletele copiilor lor, cu vorba și pilda, după povețele învățăturii lui Hristos — cu atât mai mult se ajută înaintarea binelui societății omenirii întregi.“

Chiar și dacă se întâmplă să rătăcească un tinăr dela calea cea bună, aducându-și aminte de zilele copilăriei și dăpănând în minte amintirile, icoanele dragi, de când își puneà mânuțele în cruce și se ruga alături de sinul dulce al mamei și adormia sub paza semnului crucii de pe perina moale — gândul acesta poate, totuși să-l întoarcă la credința prunciei nevinovate.

Erà în vara anului 1872. Într'o seară târzie bate cineva la poarta unei mănăstiri din munții Tirolului. Erà un om din satul de peste deal. A venit în grabă, să ducă un preot la fratele său, ca să-l spovedească și să-l grijească. Căzuse de pe un colț de stâncă și acuma se luptă cu moartea. Cuviosul monah Bruno, a grăbit numai decât în biserică și luând sfânta cuminecătură, a plecat însoțit de un flăcăiaș ca de 15 ani, la bolnav.

Pe vremea aceea s'a întâmplat să se țină în părțile acelea un hoț de drumul mare, al cărui nume a umplut de groază întreg ținutul. Acesta la început fusese vânător de sălbăticii. Odată fiind la vânat în o pădure, unde nu aveà îngăduință, a fost urmărit de pădurarul părții aceleia de pădure. Ca să nu fie prins și să pice în belea, a tras în el cu pușca și l-a omorît. De atunci s'a făcut un ucigaș și un tâlhar de rând.

Luna limpede și strălucitoare, stăpânià cuprinsurile, presărându-și din înălțimile ei, pulbera de argint peste pădurea neagră. De jur împrejur nici un zvon, rar, ici colo, plesnituri de crengi rupte de sălbătăciuni, pornite după hrană, ori fâșiituri de frunze, atinse de zborul paserilor de noapte.

Iată, deodată, înainte pe cale, răsare umbra unui om, stând neclintită între trunchiurile copacilor din preajmă. În lumina lunii clipesc oțelele puștii, împrăștiind fiori de moarte.

Altul cine poate să fie, decât tâlharul temut? Însă un biet om în chinurile morții așteaptă merindea vieții veșnice. Și părintele călugăr nu șovăe, ci înaintează cu curaj și în câteva clipe ajunge la locul, unde era ascuns omul. Și ce s'a întâmplat? Necunoscutul își descopere capul, lasă să-i cadă jos pălăria și arma și cade în genunchi, cu ochii plecați și cu mâinile încrucișate. Luna îi luminează făptura. Plete lungi încâlcite i-se revarsă peste grumazi la vale și pe umere poartă o zeche scumpă cu căptușală de mătăasă, răpită, abunăseamă, dela vre-un boier mare. Trăsurile aspre ale feței spun cumplirea lui în mânie și încăpăținarea turbată în gânduri; în dosul lui rânjește mărând o nămilă de zăvod, cât toate zilele. Preotul le vede toate acestea într'o clipire și trece alături, îngânând binețele. Omul de jos tace, nu răspunde și călugărul își urmează calea înainte.

În altă zi caută cineva, la mănăstire, pe părintele, care a dus aseară sfânta cuminecătură la bolnavul din satul de peste deal. Părintele Bruno iese la poartă și recunoaște numai decât pe omul din pădure. Într'adevăr era însuși el, tâlharul și ucigașul temut.

— „Părinte — îngână străinul șovăitor — când te-am zărit aseară cu sfânta cuminecătură, m'a cuprins așa fără veste un simțământ ciudat.

Nu știu ce m'a ajuns, dar a trebuit să cad în genunchi și ași fi vrut să pot plânge. Mi-a trecut prin minte vremea aceea, când eram și eu om de omenie. Mă vedeam copil mic, când treceam pe ulița satului nostru, de mână cu mama la biserică și îngenunchiam în fața sfântului altar; auziam parcă, vorba de binecuvântare a tatii, când adormiam alătura de mama în patul cald. Atunci eram fericit — și acum?... Vreau, părinte, să mă îndrept... vreau să mă fac iarăș om, de se va îndurà de mine Domnul, să mă ierte și să-mi ajute.“ Și într'adevăr, s'a făcut iarăș om de omenie, a plecat în America și astăzi trăiește acolo soț și părinte vrednic la casa lui.

Da să vă mai spun una. Mai mult. Nu numai mama, dar și o biată slujnică poate să se facă inger de pază pentru copiii stăpânilor săi, dacă ajută și dânsa, după puterile sale, creșterea acestora. Într'un târgușor din țara nemțească în 1874 își slujià cea dintâi liturghie, la altarul Domnului, un preot tinăr, feciorul unui negustor bogat. După liturghie s'a dat masă mare. Aici s'a ridicat mai întâi tinărul preot și, cu vorbe adânc simțite, ridică păharul, închină în sănătatea părinților săi temători de Dumnezeu și cu drag își aduce aminte și de fosta lor slujnică vrednică, de slujnica lor din copilăria lui. „Dânsa m'a îndreptat pe calea asta. Dânsa mi-a stre-

curat în suflet cinstea și reverința față de treapta preoției. Vorba ei îndatinată eră: Însuși Bunul Dumnezeu ascultă de vorba preotului.“

Apoi a ridicat păharul un frate mai mare al preotului, un slujbaș înalt la o bancă.

„Odată — zice dânsul — s'a întâmplat să primesc o sumă mare de bani de ai băncii dela un grof, dupăce mai număr odată banii, iată, cu o hârtie de o mie mi-a dat mai mult. Ispita eră mare. Nu știă nime de asta. O mie de coroane, frumoși bani! Bogătașul de conte nici nu-i simte. Dar în clipa aceea mi-s'a părut că aud vorba Anei, slujnica noastră, care-mi spunea adeseori când eram copil: „Dumnezeu vede toate și pretutindenea. Când ești singur și, în jur nu este nime, cineva totuși te vede, e Dumnezeu. Rămâi totdeauna cu credința în Dumnezeu și om de omenie și legea Domnului n'o călcă. Răul nu poate dà bine! Și numai decât am înapoiat mia de coroane.“

Se ridică cel mijlociu dintre frați, un căpitan mândru. „Îngăduiți-mă — zice — să spun și eu o vorbă. Când a trebuit să plec din casa părintească, Ana mi-a cuprins mâna și a zis: „Fi credincios lui Dumnezeu și țării tale!“ Și vorbele acestea de atâtea ori îmi sună în urechi, de câte ori sum pe cale de a face vre-o nebunie.“

Pe urmă a vorbit singura fată a casei în ochi cu lacrimile recunoștinței: „Câțiva ani înainte, eram crescătoare în o casă boierească. Și într'o vreme eram supusă la grele ispite; însuș stăpânul casei eră ispititorul. Dar îndemnurile bunei noastre Ane, care necurmat îmi arată cât de prețioase însușiri sunt pentru o fată curățenia inimii și nevinovăția, m'au mântuit și am putut învinge grelele ispite.

Iată, cât de mult poate să facă o slujnică vrednică. De aceea o familie creștinească va ține la casă numai fete bune, temătoare de Dumnezeu, cari să nu strice pe copii ci, din potrivă, să ajute părinților la creșterea lor.

La creștere toți ai casei trebuie să ajute, tată, mamă, bunici și bunice, slugi și neamuri; și toți aceștia, deopotrivă, să fie pătrunși de adevăratul duh creștinesc al căsniciei — pentru că atunci, și numai atunci, pot ei să sădească, să infiltreze, adânc în inimile copiilor sămânța credinței și a virtuții pe care, apoi, nici o putere de pe lume să nu o poată scoate de acolo. În familiile unde vieța casnică se întemeiază pe credință adâncă se prădesc, răsar, mlădițe temătoare de celea sfinte, și nici celea mai mari furtuni nu pot destrămă casele în cari cresc asemenea mlădițe. Când a izbucnit marea revoluție în Franța, credința izgonită din stat și desprețuită de toți puternicii zilei, în sinul fa-

miliei a aflat scut neînduplecat de apărare și azil — lăcaș — sincer și cald de mântuire. Da, buna creștere din familii i-a fost zid puternic de apărare în acelea zile de restriște. Tatăl și mama erau preoții casei. Abia în taina nopții, se puteau adună credincioșii în jurul altarului pitit în colțuri ferite și ascunse de prigonirile sălbătăcicii fără seamăn a celor mari și puternici. Copiii creșteau în mijlocul primejdiilor de toate zilele și din gura tatălui primiau învățăturile de credință și de moravuri creștinești, învățau legile Domnului, iar credința în Dumnezeu și dragostea spre virtute li-se strecură în suflete încă în brațele mamei. Așa se creșteau copiii în frica lui Dumnezeu acolo, unde bisericile erau închise preoții batjocoriți, expulsați — dați afară din țară —; unde singură familia creștină a fost razemul credinței și răspânditoarea cuvântului d-zeiesc.

5. Unde căsnicia este bună, liniștită — acolo nu va întârziă *răsplata cerească*. Se poate altfel? Viața liniștită în familie este, zid puternic împotriva a tot păcatul și moravul rău; este, izvorul a toată deprinderea bună, izvorul a tot ce-i bun și frumos și este școală neprețuită, care crește copii evlavioși și cu frica lui Dumnezeu, copii întregi și cuminți. Și ce altă răsplată ar putea să fie dacă nu aceea, fericirea cerească, pe carea a făgăduit-o însuș Domnul, celora, cari îi slujesc lui cu credință!

Cine poate spune și poate cuprinde fericirea care se află în o căsnicie liniștită? Familia este temelia de căpetenie, leagănul, societății omenești întregi. Familia dă cetățeni statului, țării și credincioși bisericii; în familie își primesc aceștia celea dintâi cunoștințe și îndreptarul hotărît al drumului vieții lor de mai târziu. De aceea bunăstarea statului, înflorirea bisericii, și, peste tot, binele societății întregi atârnă, înainte de toate dela familie.

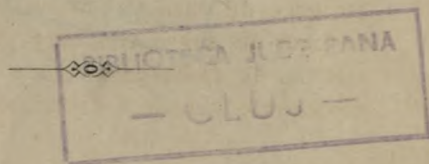
Familia însă numai atunci va fi în stare să plinească această chemare greă și înșămnată, numai atunci va fi cu adevărat creștinească și plăcută lui Dumnezeu și numai atunci va putea crește copiii tari în credință, — dacă în locul petrecerilor fără măsură va veni traiul liniștit și bun; dacă vatra caldă și prietinoasă va putea să-i vrăjască pe oameni ca în vremile de demult, dacă bărbatul nu-și uită că el este povățuitorul și preotul casei și al familiei sale și ține cu sfințenie la această cinste, iar femeia își împlinește conștientios datorințele sale; dacă familia va putea — ca în vremile altor veacuri mai bune — să-i lege iarăș pe toți ai casei, părinți și copii, slujii și slujnice, învățăceii și sodali, într'un *singur* mănunchiu frumos, trainic; dacă toate casele vor deveni locuințe rînduite după voia Domnului, locuințe, în cari toți împreună, se roagă, toți lucră alături, toți, deo-

potrivă, se bucură și se veselesc, și, iarăș, crucea suferințelor în aceeaș măsură apasă pe umerii tuturor. O astfel de casă, apoi, este cu adevărat singurul leagăn, după voia lui Dumnezeu, al societății omenești. Și dacă lumea nu va voi să se mai întoarcă la vechia vieată familiară, la căsnicia aceea sfântă și liniștită, la buna și adevărata vieată de familie, atunci rând pe rând va ajunge la pierire sigură.

Dar ochii sufletului meu văd, deja, pe înainte, zilele acelea de aur, când vatra familiară va aveà iarăș vechile sale drepturi. Iată, am, înaintea ochilor minții, o casă simplă, potrivită de mare. Fruntea acesteia e îndreptată spre uliță și, în față, o încinge pridvarul larg, gospodăresc, cu stâlpi înfloriți în forme bătrânești. În curtea mare, prinsă pe de margini în șirul acareturilor — hăizașurilor — trainice, o oaste întreagă de copii viori, sburdalnici, jucându-se sub ochii bucuroși ai părinților. Într'un colț de pridvar icoana sfântului Neculaie, ori a Precestii; pe colina din fața curții stăpânește, biruitor, semnul *răbdării* și al *învingerii* crucea. În casă cartea are loc de frunte, o poliță curată alături, de masă, încărcată de cărți și cărțile: o carte de învățături creștinești, o carte de rugăciuni, o psaltire ori un ceaslov, rămas din moși-strămoși, pe foile căruia se însamnă petrecaniile mai însemnate din lume și din familie, apoi

cărți bune de învățătură și petrecere din cei mai buni scriitori ai neamului. Pe masă la îndemână o gazetă bună și un calendar creștinesc, pe limba și după legea ta. Bătrânii, bunicul și bunica — pentrucă și dânșii s'au tras aici — tată, mamă slugi, feciori și învățăcei — toți alcătuesc o singură familie și mânâncă la aceeaș masă. În casă stăpânește cea mai bună rânduială și toți sunt supuși la o regulă aspră, dar cuminte. Tatăl, în familia sa, se aseamănă, cu cinste, cu un preot; nu se rușinează și nu se lenevește a se ruga, seara și dimineața, alături de toată casa și nici nu pregetă a merge, totdeauna, în fruntea acestora la biserică. Cu rugăciune de obște încep ziua des de dimineață, și iarăș, întunerecul nopții îi află pe toți îngenunchiați înaintea icoanei din fruntea casei, înaintea icoanei împodobită frumos cu busuioc și măgheran, plinind rugăciunile de seara. Vremea petrecută în biserică nicicând nu se socotește vreme pierdută. Tată, mamă, deopotrivă, își închină grijile vieții Domnului; cu gândul și cu nădejdea la Dumnezeu se roagă, înoindu-și dragostea împrumutată și dragostea față de copii și întăriți cu darul de sus își văd, cu adevărată dragoste și atragere de casa și familia lor. Casa lor va străluci de deprinderi bune creștinești, de curățenie, de crutare și bună rânduială. Bucuriile nevinovate ale vieții familiare îl țin departe pe

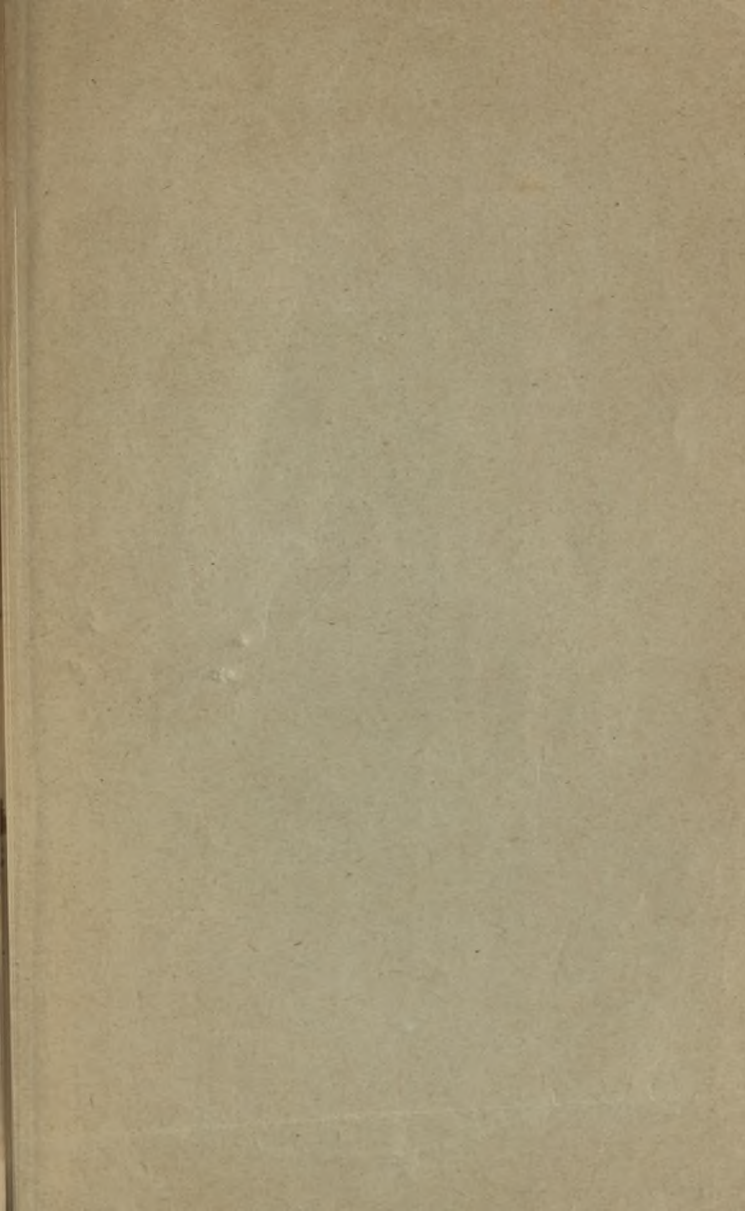
bărbat de petrecerile deșerte ale lumii și pe femeie de inzorzonare netrebnică; pe dânsa nu o vor împodobî nimicurile muieresti și gătelile netrebnice, ci, dimpotrivă, frumuseța ei vor fi virtutea unei soții creștine și mame adevărate. Părinții creștini, cu bucurie, vor închină sudoarea feții lor și toată truda și grijile zilnice pentru binele și fericirea copiilor; creșterea bună și creștinească a acestora va fi ținta lor de căpetenie. În toată seara, înainte de culcare, tatăl va binecuvânta pe copiii săi, făcând semnul crucii peste dâșii și zicându-le: „Binecuvântarea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Spirit să fie cu voi cu toți“. Și dacă se va întâmpla ca îngerul morții să se apropie de vre-unul dintre părinți, atunci, acesta va binecuvânta pe copiii săi și toată casa sa, și, cu limbă de moarte, le va lăsa îndemnuri bune și sfaturi creștinești. Copiii vor fi socotiți ca un dar al Domnului. Din credința și buna vieță creștinească a părinților se revarsă asupra copiilor binecuvântarea lui Dumnezeu și *aceasta este cea mai prețioasă moștenire, ce poate să o lase cineva următorimei sale din neam în neam.*



5429/22

6





In editura societății „Inocențiu Micu Clain“
a teologilor din Blaj au mai apărut:

1. **Epistole către un preot tinăr** de Aloisiu Melcher, 2 volume 8^o 685 pagini cu prețul redus de 3 cor.
2. **Pregătire la moarte** de S. Alfonso Maria de Ligouri. 8^o mic, s'a epuizat.
3. **Duh muscălesc** narațiune istorică de Konrad Bolanden 8^o s'a epuizat.
4. **Tragedia Calvarului** de Henry Bolo, 8^o mic 287 pagini broș. 2 cor., în legătură de lux 3 cor. 20 fil.
5. **Mântuește-ți sufletul!**, cuprinzând 50 de predici de I. P. Toussaint 8^o 591 pagini, 4 cor. 50 fil.

6

~~~~~  
*Prețul: 40 fileri.*  
~~~~~